

İLSAM

İlahiyat İlimleri Araştırma Merkezi

İhtilaf, Tefrika, Fitne

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ
Diyanet İşleri Başkanı

Hz. Peygamber'in Kuşatıcı Daveti

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
16. Diyanet İşleri Başkanı
KURAMER Başkanı

Sünnet-i Seniyyeye İttiba Etmenin Önemi

Muhammet İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

Sanatlı Peygamber

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
İLSAM Başkanı

KUTLU DOĞUM
ÖZEL SAYI 2017

Ortak geçmiş ortak gelecek

Biz bu coğrafyanın sesi, nefesi, niyetiyiz. Biz sahip olduklarımızın kıymetini bilen kocaman bir aileyiz. Yeni açılan şubelerimizle hızla büyüyor, geleceğe birlikte yürüyoruz.

Sen yeter ki hayal et
**Hayal etmenin
dünü bugünü yok**

**Geçmiş bugüne taşıdı
asırlık mesleği ustalıkla yaşattı.**
Hayalleriniz gerçek olsun diye
Türkiye'nin 81 ilinde sizinleyiz.

Ali Hinki, 61
Bakırcı

Türk Telekom

*Bu ülkenin
neresinde olursak olalım;
değerlerimizle bir aradayız.*

Biz millet olarak geçmişimizle, geleceğimizle, inancımızla
ve taşıdığımız değerlerle birbirimize bağlıyız.

Ve biz Kuveyt Türk olarak, Türkiye'nin dört bir yanında
hizmet verirken, bizi biz yapan değerlerimize sahip çıkıyoruz.

 KUVEYTTÜRK
SAĞLAM BANKACILIK

Değeri bizde çok farklı...

Kazandıklarınızı korumak ve büyütmek bizim işimiz.
Altın birikimleriniz için alternatif ürünler ve
avantajlı kâr paylaşım oranları için;

bize bekleriz...

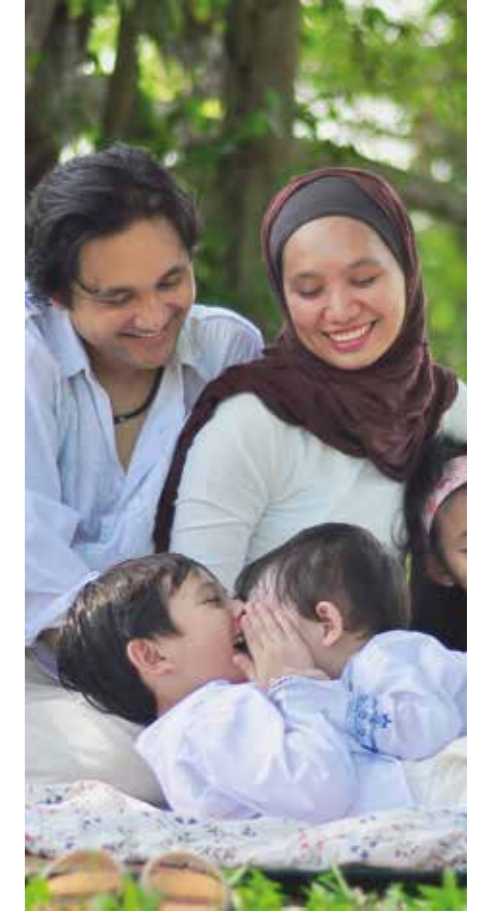
Restore Edilen Muradiye Külliyesi'nin içi başka, dışı başka, ruhu başka güzel

Sükûneti, gizemi ve sadeliğinin ardındaki ihtişamıyla, yaşanan dünya ve ahiret yurdunun arasında bir geçiş kapısı olan Muradiye Külliyesimiz, yapılan restorasyon çalışmasıyla yılların yorgunluğundan arındırıldı.

*İçi başka, dışı başka, ruhu başka güzel Muradiye Külliyesi,
tüm gizemiyle sizleri bekliyor.*

Hayırlı Olsun

Recep Altepe
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Yıl: 2017 Sayı: 10

İLSAM Başkanı

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

İLSAM Adına İmtiyaz Sahibi

Akın KARADENİZ

Editör

Muhammet AYDOĞAN

Mustafa Ragıp GÖKMEN

Hukuk Danışmanı

Av. Metin ALTINSOY

Tasarım & Grafik

Revizyon Medya

Baskı

Renkvizyon Ofset

Adres

Üç evler Mah. Burçak Sok. No:6

Vizyon Plaza Nilüfer / BURSA

Tel

0 224 256 72 00

Fax

0 224 252 86 40

Web & E-mail

www.ilsam.org.tr

ilsamdergi@gmail.com

ISSN No

2528-9128

İçindekiler

10 **Sünnet-i Seniyyeye İttiba Etmenin Önemi**

Muhammet İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

14 **Sanatlı Peygamber**

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
İLSAM Başkanı

18 **İhtilaf, Tefrika, Fitne**

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ
Diyanet İşleri Başkanı

22 **İslam'ın Kadına Bakışı**

Prof. Dr. Mehmed Said HATİBOĞLU
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Emekli Öğretim Üyesi

28 **Hz. Peygamber'in Kuşatıcı Daveti**

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
16. Diyanet İşleri Başkanı
KURAMER Başkanı

30 **Hz. Peygamber'in Örnekliliğini Anlamak**

Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL
Ankara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

34 **En Güzel Örnek Hz. Muhammed (a.s.)**

Prof. Dr. Mefail HIZLI
(Bursa) Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

38 **Müslümanlarda Dünyevileşme Âfeti ve Gösterişçi Dindarlık**

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
(Konya) Necmettin Erbakan Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

40 **İslâm'da Ailenin Önemi ve Eş Seçiminde Öne Çıkan Hususlarla İlgili Değerlendirmeler**

Prof. Dr. H.İbrahim ACAR
(Bursa) Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

46 **İman-Salih Amel İlişkisi**

Akın KARADENİZ
TÜDEF Genel Başkanı

SÜNNET-İ SENİYYEYE İTTİBA ETMENİN ÖNEMİ

Muhammet İlyas BOZKURT
İLSAM Onursal Başkanı

Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Mübin'de şöyle buyurmaktadır:

“Kim Ey iman edenler! Allah'a ve Resûlüne itaat edin, (O'nun mesajını/Kur'ân'ı) işittiğiniz halde O'ndan yüz çevirmeyin.” (1)

Evvela:

Cenâb-ı Hak, **Kur'ân'da ısrarla sünnete ittiba etmemizi istiyor** ve bidat ve dalaletle yuvarlananları şiddetli bir azab ile tehdit ediyor. Öyleyse Sünnet-i Seniyyeye ittiba etmenin hiçbir dünyevî ve uhrevî neticesi veya semeresi olmasa dahi, **sadece Cenâb-ı Hak emrettiği ve kulluğun muktezası olduğu için ittiba ile mükellefiz.**

Madem Cenâb-ı Hak, Resulüne ittibayı kendisine ittiba kabul ediyor ve madem Habibi'nin (sav) sünnetine ittibayı bize emrediyor ve madem o sünnete ittibayı kendisine olan muhabbete bir mikyas yani ölçü kabul ediyor, öyleyse elbette sünnete ittiba etmek elzem üstü bir elzemedir.

İkincisi:

İslam dininin ana kaynağı Kur'andır. Kur'ân Zât-ı Zül-Celâl olan Cenâb-ı Hakk'ın bizzat kelimidir. Bu kelimeden bir yandan bize Cenâb-ı Hakk'ı tanıtırken bir yandan da Cenâb-ı Hak'tan gelen emir ve yasakları ve bunları içerisinde barındıran usul ve esasları bize in-tikal ettirir.

Öyleyse bir mümin için Kur'ân'ı doğru anlamak ve hakkıyla idrak

etmek son derece mühim bir gayedir.

Kur'ân'ı anlamak ve onu tefsir edebilmek için iki temel yardımcı kaynak vardır: Bunlardan birisi akıl, diğeri Sünnet-i Seniyyedir.

Kur'ânı anlamada, açıklamada ve tefsir etmede Sünnet-i Seniyye'nin önemli bir yeri vardır. Madem bu böyledir, öyleyse Kur'ân'ı anlamak ve idrak etmek isteyen her mümin Sünnet-i Seniyyeyi de öğrenmek ve hayatına tatbik etmekle mükelleftir.

Üçüncüsü:

Cenâb-ı Hakk'a hakkıyla kul olabilmemiz için namaz, zekat, oruç ve hac gibi farz ibadetlerimizi dosdoğru bir şekilde ifa edebilmemiz mühim bir şarttır.

Namaz, zekat, oruç ve hac gibi ibadetlerin farzlarını Kur'ân'dan; vacip, sünnet ve adablarını da Sünnet-i Seniyyeden öğreniriz.

Öyleyse Sünnet-i Seniyye Allah'a doğru bir şekilde kulluk yapabilmemiz ve ibadetlerimizi hakkıyla ifa edebilmemiz için bir rehber hükmündedir. Elbette her mümin bu rehberi takip etmek ve taklit etmek zorundadır. Bu zorunluluk ubudiyetin tabii bir tecellisidir.

“Allah’a ve Peygambere itaat edin ki size merhamet edilsin.”

Âl-i İmran Sûresi; 3/132

Dördüncüsü:

Cenâb-ı Hakk Kur’ân-ı Hakim’de şöyle buyurmaktadır.

“(Resûlüm!) De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.”(2)

Ayet-i kerimede ifade edildiği gibi, Allah-u Teâla’yı (cc) seven O’na (sav) ittiba eder. Çünkü bir insan kimi seviyorsa - fitrat gereği- ona ittiba eder. Allah-u Teâlâ’yı (cc) seven bir insan Allah-u Teâla’yı (cc) taklit etmek ister.

Halbuki Allah-u Teâla (cc), yarattığı hiçbirşeye benzemediğinden ve imtihan sırrı gereğince kendisini göstermediğinden dolayı O’nu taklit etmek mümkün değildir.

Öyleyse sünnete ittiba etmek gereklidir. Çünkü:

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Cenâb-ı Hakk’ı taklit etmek yerine O’nun Rahman, Rahim, Adil, Muhsin,

Cemil gibi esma-i hüsnasının insan üzerinde nasıl bir tecellide bulunacağını bize gösterecek bir numune-i timsale ihtiyaç vardır.

Evet Allah Adil’dir. İnsan adil olmayı ya Allah’a bakarak öğrenecek -ki bu mümkün değil- ya da Adil sıfatının tam tecelli ettiği bir zatı görecektir ve ondan hayatın bütün ünitelerinde nasıl adaletli olunur, öğrenecektir.

Aynen bu misalde olduğu gibi, aynı zamanda Rahman, Rahim, Cemil gibi diğer sıfatlar nasıl tecelli eder, bunu da öğrenir.

Öyleyse Cenâb-ı Hakk’ın sıfatlarını bir insan üzerinde tecelli ettirmesi ve bu insanın Cenâb-ı Hakk’ın esma-i ilahisinin tecelligahı olması ya da diğer adıyla “hulkullah” olabilmesi yani Allah’ın ahlakıyla ahlaklanması, Cenâb-ı Hakk’ın karakteriyle karakterlenmesi ancak böyle bir numune-i timsal ile mümkün olabilir.

İşte bu numune-i timsalin hakikat alemindeki karşılığı

“Hakikat-i Ahmediye”dir. Hakikat-i Ahmediye’nin yeryüzündeki en yüksek tecellisi de Hz. Muhammet Mustafa’dır (sav).

Evet, Resul-i Ekrem Cenâb-ı Hakk’ın sıfatlarının beşer üzerindeki tecellisinin en mükemmel örneğidir.

Sünnet-i Seniyye güzel ahlakın (hulk’ul-Kur’ân’ın) ve edeb-i hasenenin kaynağıdır. Peygamber Efendimiz’in edebi Kur’ân edebidir. Mademki beşer içerisinde en yüksek seciyeli olanlar ve umum insanların takdirini toplayanlar, haya ve edeb sahibi ahlaklı insanlardır. Ve madem haya ve edeb ve ahlak-ı aliyenin en yüksek mevki ve en güzel kıvamı ve en muhteşem sergisi Hazret-i Muhammet Aleyhissalatü Vesselam’da cem edilmiştir. Ve O’nun Sünneti, umum beşere ve cinne bir kılavuz ve rehber tayin edilmiştir. Öyleyse tabii ki o sünnete ittiba etmemek ahmaklık olur.

Beşincisi:

Vefadır. “El-insanü abidü’l ihsan”

hakikati gereğince, “insan, ihsanın kölesidir.” Evet, madem insanda böyle ihsana, cemale ve kemale karşı sınırsız bir muhabbet ve temayül var. Ve madem bu kâinatın yaratıcısı olan Cenâb-ı Hakk’ın bizim üzerimizdeki ihsanı sonsuz, güzellikleri nihayetsiz ve kemalatı sınırsızdır. Ve madem insan bir kahvenin hatırı dahi kırk yıl gözetir, bir tebessümün hatırı için bin ahı sineye çeker, küçük bir iyiliğin karşılığını büyük bir bedelle ödemek ister. Öyleyse sevgi ve muhabbet göstermeye en muhtaç olan insan olduğu gibi; sevgi ve muhabbet gösterilmeye en layık olan da, yine en büyük ihsan ve cemel ve kemal sahibi olan Zat-ı Zülcelal-i ve’l-İkram ve bu ihsanatın bizlere ulaşmasına vesile olan ve en büyük ihsan olan, “ihsanın ihsan olduğunu bilmek” ihsanına bizi ulaştıran Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselam’dır. Ve O’na (sav) selat-ü selam getirmek ve

O’nun sünnetine ittiba etmek bir vefa borcudur.

Evet, O (sav), bütün insanlığı içine düştüğü bataklıktan kurtarmıştır. Sadece ahiret hayatını değil, aynı zamanda beşerin dünya hayatını da kurtarmış ve saadet-i dareynin kapısını aralamıştır.

Hatta ümitsizliğin dahi ümitsizliğe düştüğü en ümitsiz nokta olan küfür hezeyanındaki kafirlere dahi ümit vererek, insanın en mühim bir medar-ı hayatı olan ümit kapılarını sonuna kadar açmıştır. Öyleyse sevmeye, sayılmaya ve vefa gösterilmeye en layık olan da bizzat Hz. Muhammet’in (sav) kendisidir.

Elhâsıl:

Sünnet-i Seniyye, Cenâb-ı Hakk’ın müminlere bir lütf-u ilâhisidir.

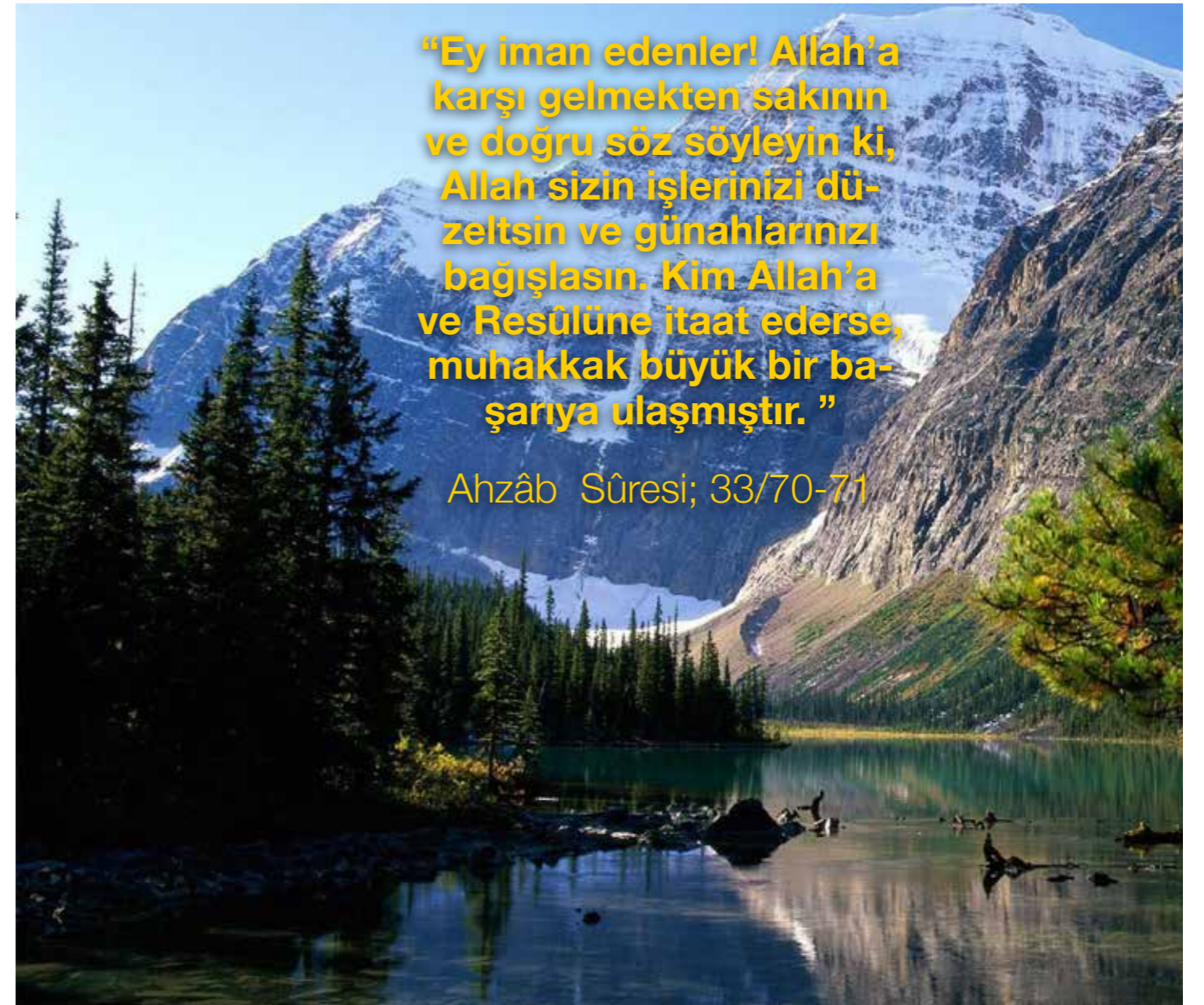
Bu lütf-u ilâhi, sayesinde Kur’ân’ı daha iyi anlar ve tefsir ederiz. Bu lütf-u ilâhi sayesinde ibadetlerimizin vacip, sünnet ve adablarını öğrenir ve hakkıyla ibadet etme lütfuna mazhar oluruz. Bu lütf-u ilâhi sayesinde hulkullah ve hulk’ul-Kur’ân’a vasil oluruz.

Sünnet-i Seniyye sayesinde ki, ifrat ve tefrit mezheplerinden kendimizi korur aşırılıklara karşı tedbir alırız.

Öyleyse Sünnet-i Seniyye nur-u Kur’ân’ın insan suretinde bir tecellisidir ve her mümin Sünnet-i Seniyyeye ittibayı bir hayat tarzı kılmayı kendisine gaye edinmelidir.

Dipnotlar:

1. Enfal Sûresi; 8/20
2. Âl-i İmran Sûresi; 3/31

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki, Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır.”

Ahzâb Sûresi; 33/70-71

İslâm fitrat dini ise insanın fitri ihtiyaçlarının da karşılanması gerekir. Tabii ki bunun meşru yollarla olması gerekir. İslâm dini bu yolları açık tutmuş, fakat dindarlık adına bu yollar kapatıldığı ya da daraltıldığı için farkında olmadan meşru olmayan yolların açılmasına zemin hazırlanmıştır. Bir su kaynağı üstüne tonlarca beton dökülse de kapatılmaz. Suyun basıncı zamanla o betonu yıkar ya da kendisine başka bir yol bularak mutlaka toprak üstüne çıkar. Böyle bir durumda makul olan o suyun tahliyesine imkân verecek kanalların açılması, açık tutulmasıdır. İnsan fitratının ihtiyaçlarının karşılanması da aynen böyledir. Meşru ve makul kanallar açık tutulmadığı takdirde hiç tasvip edilemeyecek sonuçların doğması kaçınılmaz olur. Söz gelimi insan fitratı güzel sestem ve güzel nağmeden hoşlanır, kuş cıvıltısından, su şırıltısından keyif alır. Bu durum salim fitrata sahip her insan için geçerlidir. Bu güzellikleri nefsi arzulara uymama ve takvalı olma adına terk etmeye zorlamak çok sınırlı sayıda kişi dışında büyük çoğunluğa aksi tesir yapar ve dinen tasvip edilemeyecek, kontrol dışı sapma ve tutumlara yol açar.

Kur'an'da dünya hayatı oyun ve eğlence olarak nitelendiği için başta ciddi sayılabilecek çoğunluk-

ta İslâm âlimi olmak üzere pek çok müslüman, makul ölçüde de olsa eğlenmeye olumsuz yaklaşmışlardır. Oysa söz konusu ayetler, genelde dünyaya dalıp imânî ve ahlaki değerleri hiçe sayan kâfir ve müşriklerle hitap etmektedir. Bu gerçek göz ardı edildiği için özellikle fakihler musıkî ve eğlencenin caiz olmadığına dair tuhaf yorumlar yapmışlar ve garip hükümler vermişlerdir. Oysa fitrat dinini getiren Hz. Peygamber (as) Kur'an-ı Kerim'in güzel sesle okunmasını istemiştir. Abdullah ibn Mes'ud (ra)'ın sesi güzel olduğu için Hz. Peygamber Kur'an'ı ondan dinlemeyi severdi. Nitekim musıkî dinlemenin bir cennet nimeti olduğunu Kur'an bize haber veriyor: **"İmân edip iyi ve yararlı işler yapanlar cennet bahçelerinde sevinç ve mutluluk içinde yaşayacaklar, güzel sesle icra edilen musıkî dinleyeceklerdir."** (Rûm 30/15) Hz. Davud (as)'ın güzel sesiyle icra ettiği ilahi ve dualara kuşların iştirak ettiğini yine Kur'an'dan öğreniyoruz. (1)

Hz. Enes (ra) anlatıyor: "Resûlullah (as) Medine'ye (hicretle) geldiği zaman, onun gelişinden sevinç izharı olarak, Habeşliler harbeyle oynadılar." (2)

Hz. Aişe (ra) anlatıyor: "Bir bayram günüyü. Siyahiler, mescitte

kılıç kalkan oyunu oynuyorlardı. Ben mi Resulullah (as)'dan talep etmişim (bilemiyorum), yoksa o kendiliğinden mi, *"Seyretmek ister misin?"* buyurdular. Ben: *"Tabii!"* dedim. Kalktı, beni geri tarafına aldı yanağım yanağının üstünde olduğu halde durduk. *"Ey Erfideoğulları göreyim sizi hadi oynayın!"* diyordu. Ben usanıncaya kadar böyle devam ettik. (Usandığımı farkedince): *"Yeter mi?"* buyurdular. Ben: *"Evet!"* dedim. *"Öyleyse git!"* dediler." (3)

Yine Hz. Aişe (ra) şöyle demiştir: "Bir bayram günü Sudanlılar, Resûlullah (as)'ın yanına oynayarak geldiler. Resûlullah (as) beni çağırdı. Onun omzunun üstünden onları seyrediyordum. Kendi arzumu ayrıncaya kadar bakmaya devam ettim. (Resûlullah seyretmemi kesmedi). Öyleyse siz genç kızların eğlenceye olan düşkünlüklerini anlayışla karşılayın" (4)

Hz. Aişe (ra) yakını olan bir kız evlendirdiğinde, Hz. Peygamber (as) gelin götürüldükten sonra geldi ve orada bulunanlara: *"Genç kız damadın evine gönderdiniz mi?"* diye sordu. Sahâbiler: *"Evet"* dedi-

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

İLSAM Başkanı
(İzmir) Dokuz Eylül Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

SANATLI PEYGAMBER

"Dünyalı Peygamber" diye başlamıştık ilk yazımıza. "Hayatlı Peygamber" diye devam ettik. Bu sefer de "San'atlı Peygamber"i yazmayı düşündük. Türkçe anlatım kalıbına uymasa da ses uyumuyla bir seri oluşturmaya çalıştık.

Örnek bir peygamberin hayatın her alanıyla ilgili olması gerekir. Hz. Peygamberi "dünyalı" ve "hayatlı" olarak nitelerken bunu amaçlamıştık. **San'at da hayatın önemli bir parçası olduğu için bu sayımızda bu niteliği konu edindik.** Yemeğin lezzetli olması için kıvamında tuza ve baharata ihtiyaç olduğu gibi hayata keyif ve lezzet katmak ve onu anlamlandırmak için sanat da aynı önemi haizdir.

ler. Efendimiz: "Gelinle birlikte tefalın nağme ile şiir söyleyecek bir kızcağız da gönderdiniz mi?" buyurdu. Hz. Âişe: "Hayır" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (as) "Şüphesiz Ensâr, içlerinde gazel (âdeti) bulunan bir kavimdir. Keşke onlara: Size geldik, size geldik. Artık Allah bize de size de uzun ömür versin, diyecek bir (şarkıcı) kızcağızı gelinle beraber gönderirdiniz" buyurdu. (5)

Âmir b. Said (ra) anlatıyor: Bir düğünde Kurasa b. Ka'b ve Ebu Mes'ud el Ensârî'nin yanına vardım, o esnada küçük kızlar şarkılar söylüyorlardı. Ben de: "Siz Rasûlullah (as)'ın ashabından ve Bedir savaşına katılanlardanınız, yanınızda şarkılar söyleniyor sizler ise hiçbir şey yapmıyorsunuz" dedim. Onlardan biri: "İstersen sen de otur bizimle birlikte dinle istemezsen git. Düğünde eğlenmeye izin verildi" dedi. (6)

"Allah güzeldir, güzelliği sever" (7), hadisi dikkate alınır, mimariden giyime kadar estetiğin İslâm dinindeki önemini de hatırlamış oluruz. Hz. İbrahim (as)'ın bir du-

var örme ustası, Hz. İdris (as)'ın terzilik yaptığını, Hz. Davud (as)'ın bir demir ustası olduğunu düşündüğümüzde konunun değeri daha iyi anlaşılabilir olur.

İslâm dininin san'atın resim ve heykel ile ilgili bölümüne olumsuz yaklaşımı, o günün pagan anlayışı ile birebir alakalıdır. Nitekim Süleyman peygamber döneminde böyle bir risk söz konusu olmadığı için Allah ayetinde bu tür san'atı şükür sebebi saymaktadır. "Cinler/maharetli ustalar Süleyman için dilediği biçimde mabedler, kaleler, resimler, heykeller (temâsil), havuz gibi çanaklar (tekneler) ve sabit kazanlar yapıyorlardı. (Ve dedik ki:) Ey Davud oğulları! Bütün bunlardan dolayı Allah'a bol bol şükredin..." (8). Bu duyarlılık gösteren ecdadımız onun yerine orijinal bir minyatür san'atı geliştirerek fitri kabiliyetlerin ortaya çıkmasına imkân vermiştir.

Diğer taraftan Kur'ân-ı Kerim başlı başına bir edebi şaheserdir ve tarih onun emsaline şahit olma-

mıştır. O Yüce Kelâm'ın san'atsal nitelikleri ciltlerle ifade edilecek kitaplara konu olmuştur. Kur'ân-ı Kerim'de şairlere yönelik olumsuz bir ifadenin olması (9) İslâm dinin şiir, şair ve edebiyata karşı olduğuna dair asla delil olamaz. Çünkü o ayet, şiir san'atını şirk, küfür ve ahlaksızlık için kullanan şairler için inmiştir. Değilse Hz. Peygamber (as)'ın kendisi için söylediği şiire (Kaside-i Bürde) karşılık şair Ka'b b. Zühayr'e kendi hırkasını hediye etmesi ne ile izah edilebilir? Onun o günkü Arapların en önemli sanatlarından olan şiirle ilgili olumsuz tavrı alması hiç mümkün mü?

Câbir b. Semure anlatıyor: "Ben, Resûlullah'la yüz defadan fazla birlikte oturdum. Ashâbı ona şiirler okuyor, cahiliye devriyle ilgili hadiseleri zikrediyorlardı. Resûlullah (as) da onları dinledi. Bazan anlatılanlara onlarla birlikte tebessüm buyurduğu olurdu." (10)

Hz. Peygamber (as)'ın özel şairlerinden biri olan Ka'b b. Malik bir gün kendisine, "Ey Allah'ın Rasûlü

"Allah'ın sana verdikleri içinde Âhiret yurdunu ara, dünyadan da nasibini unutma. Allah'ın sana güzel davrandığı gibi sen de güzel davran/Allah'ın lütufta bulunduğu gibi sen de lütufta bulun. Yeryüzünde fesat isteyip durma, çünkü Allah fesat peşinde koşanları sevmez."

Kasas Sûresi; 28/77

(as) şiir hakkında ne düşünüyorsun?" diye sorunca şu cevabı almıştır: «Mümin kılıcıyla olduğu kadar diliyle de mücadele eder» (11)

Hz. Peygamber (as)'ın bu teşviki İslâm şiir san'atının temel saiklerinden biri olmuştur:

"Şairin ve san'atının eski Araplar arasındaki kadar itibar gördüğü, cemiyette bu derecede canlı ve müessir bir rol oynadığı devir ve muhitler pek azdır. Dillerinin gücünü bilen, san'atın yaşama ve yaşatma kudretini sezen Araplar, şiirden her vesile ile faydalanmaya çalışmışlardır. Samimi medhiyelerine karşılık, Harim b. Sinan el-Murri, Zuhayr'e her fırsatta ihsanlarda bulunmuştu. Bir gün Ömer b. el-Hattab, Harim'in çocuklarından birine, "Zuhayr'ın hakkınızda söylediği şiirlerden bana oku" der, dinledikten sonra şair hakkında takdirlerini ifade eder. Harim'in oğlu, bu şiirlerin karşılıksız kalmadığını, şaire bunlar için ihsanlarda bulunup caizeler verdiklerini söyleyince Ömer b. el-Hattab, "Sizin ona verdikleriniz kaybolup gitti, ama onun size verdikleri kaldı" diye mukabelede bulunur." (12) Nitekim

bu şiirler hala yaşamakta ve Harim'i de asil ve cömert bir sima ile yaşatmaktadır. (13)

Bunları bir bütün olarak dikkate aldığımızda Hz. Peygamber (as)'ın başta belirttiğimiz insan fitratının ihtiyaçlarını giderme kanallarını açık tuttuğunu görüyoruz. Zaman içinde bu kanalların kapatılması ya da daraltılmasının o güne mahsus haklı gerekçeleri olabilir. Bu gerekçeler değişen şartlara göre değişir. Bugün için bu kanalların açık tutulmasına şiddetle ihtiyaç vardır. Çünkü san'at insanlarla iletişim kurmanın en doğal, en kestirme ve en pratik yoludur. Saatlerce anlatılması gereken bir konunun bir kıssa, bir temsil, teşbih ya da bir film sahnesiyle çok kısa sürede ve etkili bir biçimde anlatmak mümkündür. Dolayısıyla ilahi mesajın muhataplarına ulaşmasını hedef edinen İslâm dininin böyle bir iletişim aracına olumsuz bakması düşünülemeyeceği gibi ilgisiz kalması da mümkün değildir. Çünkü san'atın bir amacı da o san'atın sahibini düşünmeye sevk etmesidir. Dinin nihai amacı da Kâinat san'atının Sahibini tanımak

değil mi? Ne güzel söylemiş Nesimî: Sûretin nakşında her kim görmedi Nakkâş'ını

Vâhib-i sûret anun gözsüz yaratmış başını

Nasip olursa seneye de "Sağlıklı Peygamber"i yazarız. Onun sağlığa ve spora verdiği önemi anlatmaya çalışırız. Kutlu doğum kutlu olsun.

Dipnotlar:

1. Sebe', 34/10.
2. Ebu Dâvud, Edeb, 59.
3. Buhârî, İydeyn, 2, 3, 25, Cihad, 81, Müslim, İydeyn, 19, Nesâî, İydeyn, 35-36.
4. Nesâî, İydeyn, 34.
5. İbn Mace, Nikah, 21.
6. Nesai, Nikah, 80.
7. Müslim, İmân, 147.
8. Sebe, 34/13.
9. Şuara, 26/224.
10. Tirmizî, Edeb, 70.
11. İbn Hanbel, III, 456.
12. İbn Kuteybe, eş-Şi'r ve eş-Şuara, nşr. Ahmed Muhammed Şakir, Kahire, 1364-1369, s. 94.
13. Nihat M. Çetin, Eski Arap Şiiri, İstanbul, 2011, s. 1-2.

İHTİLAF, TEFRIKA, FİTNE

Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ
Diyaret İşleri Başkanı

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

İnsanların kendi aralarında yaşadıkları görüş ayrılıkları için **ihtilâf**, bu durumdan beslenen katı ayrışmalar için **tefrika**, giderek derinleşen ve toplumsal birlik ve beraberliği, ahenk ve huzuru yerle bir eden eksen kaymaları için de **fitne** kavramı kullanılmaktadır.

Birbirlerinden belli nüanslarla ayrılan bu kavramların kendi aralarındaki ilişkiye, birbiriyle irtibatlı boyutlarına dikkat etmek gerekir. **Günümüzde, Müslümanlar arasında vuku bulan tefrika ve fitne hareketlerinin temelinde**, mevcut ihtilafların abartılması ve görüş ayrılıklarının derinleştirilerek yeni bir gerilim hattına taşınması yanında, **İslam toplumları üzerinde gerçekleştirilmek istenen siyasal mühendisliklerin payını da** göz ardı etmemek gerekir.

Toplumsal yapı içinde görüş ayrılıklarının olması normaldir ve İslami gelenek de makul düzeyde işleyen bu farklılıkları, ihtilafa düşülen noktaları yeni bir hakikat arayışı için güçlü birer hareket noktası olarak yansıtmakta herhangi bir beis görmemektedir. Bu nedenle Hz. Peygamberin “ümme-tin ihtilafı”nı “rahmet” olarak değerlendiren vurgusuna dikkat kesilmek gerekir. İhtilâfî bir rahmet vesilesi olarak gören bu yaklaşımın bizlere öğrettiği çok ciddi mana ve hakikatler bulunmaktadır.

Esasen insani yeterlilikler, fitratımız, beslenme kaynaklarımız, kültürel farklılıklar ve hiç kuşkusuz akletme biçimlerimiz, bizim pek çok konudaki düşünce ve kanaatlerimizi farklı bir şekilde ifade etmemizin başlıca nedenleridir. Nitekim toplumun hemen her bir üyesini aynı minvalde düşünmek, aynı karakter ya da düşünce yapısı içinde tasarlamak, her şeyden önce tek tek her birimizin irade hürriyetine yönelik bir baskı kurmakla

eşdeğerdedir. Oysa farklı düşünenin, farklı karar vermenin ya da toplumsal yönelimlerde, dini ya da dünyevi konularda kendine özgü bir değerlendirme yapmanın hiçbir sakıncası bulunmamaktadır. Yeter ki her mümin düşünce ve davranışlarında, tercih ve yönelimlerinde sahih bir usûle, sağlam bir yönetime ve doğru bir amaca bağlı olması konusunda kendi içinde bir yeterliliğe sahip olsun. Temel hedef ve yönelimlerini İslami gaye ve gayret içinde şekillendiren bir Müslümanın İslam'ın yüksek prensiplerini göz ardı etmesi, çiğnemesi ya da yok sayması düşünülemez. Dolayısıyla ihtilâfî rahmet kılan, her şeyden önce farklı düşüncelerin ortaya çıkaracağı yeni hakikatlerdir. Nitekim “müsademe-i efkardan barika-i hakikat doğar” özdeyişi de bu gerçeği ifade etmektedir.

İhtilâfî tefrikaya dönüş-türmeyen bir özen, her bir Müslüman için temel görev olarak görülmelidir. İhtilaflar dikkatle yönetildiğinde yer yer besleyici /

Müminler sadece kardeşirler.

O halde ihtilaf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin.

Allah'a karşı gelmekten sakının ki
O'nun merhametine nail olasınız.

(Hucurat Sûresi: 49:10.)

geliştirici bir süreç olurken, buna karşılık tefrika başka bileşenlerin de katkısıyla hızla fitneye dönüşebilecek kaotik bir mecranın habercisidir. Tefrikada aslolan, birbirine kötülük etmeye kadar varan ve artık süreklilik kazanmış bir anlaşmazlık ve ayrılıktır. Toplumun iliklerine kadar nüfuz eden ayrılık ve gayrılık karşısında hepimizi bu elim felaketten koruyacak yegâne rehber Kur'an ve Sünnet'in aydınlığıdır. İstiklal Şairimiz Mehmet Akif'in de belirttiği gibi “Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez / Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.”

Tefrika karşısında hepimizin tetikte olmasını gerektiren birtakım kaygılardan söz etmek gerekir. Tefrika, toplumun akıl ve ruh sağlığıyla yakından ilgilidir. Birbirine gönüllerini, kalplerini kapamış bir toplumda diğergamlıktan, empatiden, karşılıklı hoşgöründen ve anlayıştan söz etmek tabii ki imkânsızdır. Herkesin kendi bildiğine yegâne hakikat gözüyle baktı-

ğı bir dünyada, ne karşılıklı görüş alışverişinden, ne uyumdan ne de rahmeti tecelli ettirecek güçlü bir diyalog ve etkili bir iletişimden söz edilebilir.

Bu bağlamda asıl tehlikeli olan hiç kuşkusuz fitnedir. Gerekli önlemler alınmadığı takdirde fitne her zaman kapıda beklemektedir. Hemen her bir müminin en büyük sınavı fitnedir. Semantik açıdan değerlendirildiğinde, henüz ken-

di ıstılahına kavuşmadan önceki anlam silsileleri takip edildiğinde fitneden murad bizatihi imtihandır. Kavramın soy kütüğü incelendiğinde de görüleceği gibi fitne, bir altın arıtma hatta damıtma faaliyeti olarak karşımıza çıkar. Altını kendi içindeki yabancı materyallerden ayırma faaliyeti ise ancak yüksek bir ateşte gerçekleşir. Bu nedenle Mekke'nin ağır ve baskıcı şartlarında ilk Müslümanların muhatap oldukları hemen her türden işken- ce, gerçek Müslümanlık sınavının

verildiği birer fitne olarak görül- müştür.

Müslümanların gerçek bir hâkimiyet ortaya koyduğu Medine döneminde ise, birlik ve beraberliği yok etmeye, huzur ve asayiş ortadan kaldırmaya yönelik her adım fitne olarak değerlendirilmiş; Tevhid ve Nübüvvet etrafında şekillenen ilk İslam cemaatinin varlık tasavvurunu bozmaya yönelik her siyaset de hile ve desise olarak

kodlanmış, böylece hemen her mümin, fitnenin ortadan kaldırılması ve dinin sadece Allah'a has kılınması için adeta seferberliğe davet edilmiştir. Fitneyi kıtalden, öldürmeden daha şiddetli bulan Kur'an-ı Kerim, Müslüman birli- ğinin olmazsa olmazları arasına kardeşlik ahlakını ve hukukunu yerleştirmektedir.

Bugün İslam dünyasında fit- ne kavramıyla birlikte ele alabi-

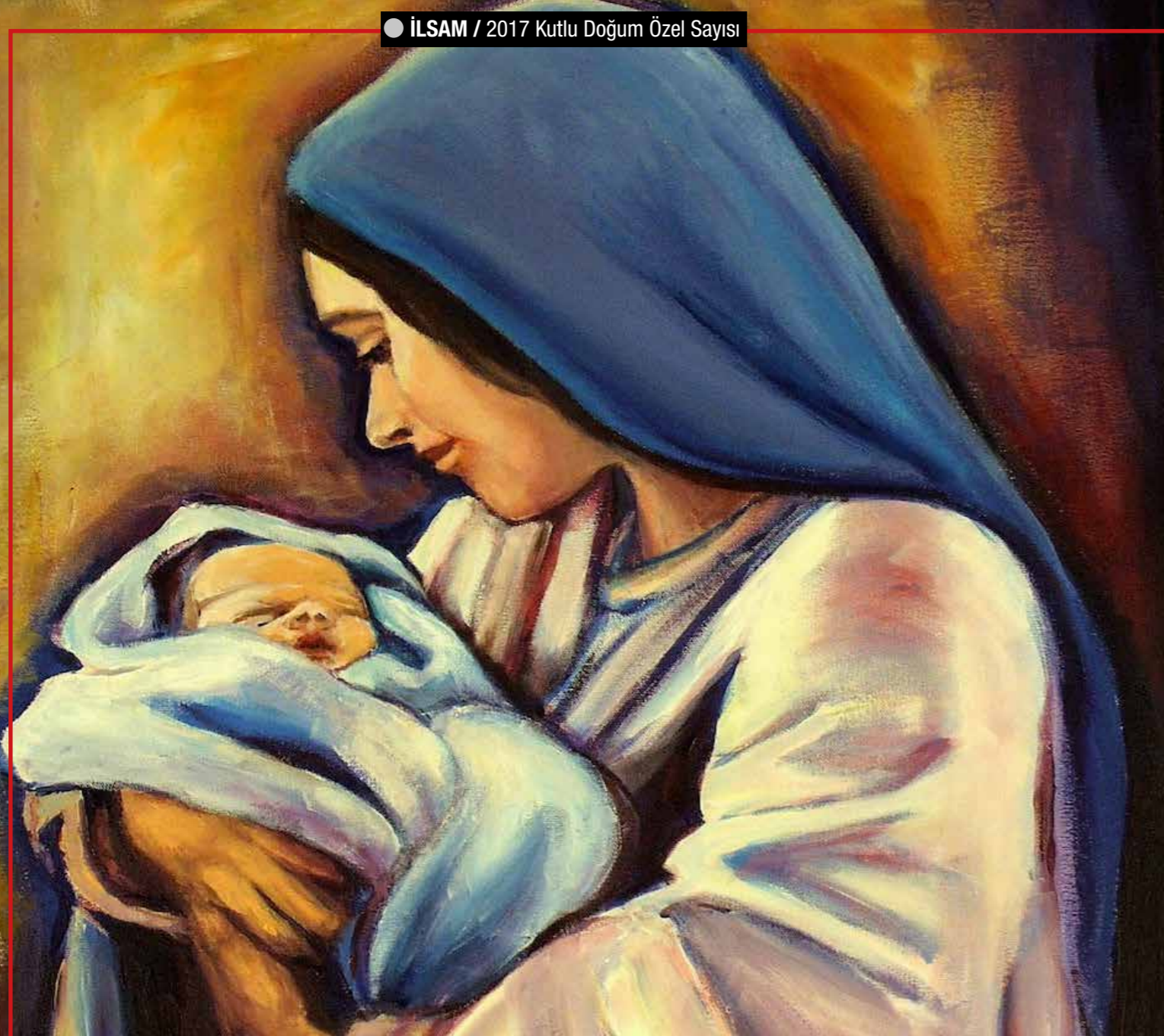
leceğimiz olaylar serisi içimizi kanatmaktadır. Etnik, kültürel ya da mezhebi gerekçelerle yaratılış gaye ve hikmetini hiçe sayan bir ayrımla ortaya çıkan çekişme- ler, Müslümanları farklı gerekçele- re sığınan fitne hareketleriyle kar- şı karşıya getirmiştir. Birbirinin canına kıymayı sözüm ona gerçek bir dindarlık olarak yansıtmaya çalışan, birbirinin varlığını kin ve hasetle perdeleyen bir ihanet ça- bası gözlerden kaçmamaktadır.

İslam'ın yüksek aydınlığında, kardeşlik bilinciyle yarala- rımızı sarmaya çalıştığımız bu hengâmede, yegane rehberimiz Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberin izine her daim bağlı kalarak, birer akıl tutulması olarak görülmesi gereken tefrikaya ve bir kalp ve gönül katılaşması olarak okunabilecek fitneye karşı her zaman müteyakkız ol- mak zorundayız. Rabbimize kulak vermemiz gerekir ve o bize fitne karşısında ne yap- mamız gerektiğini çok açık bir şekilde beyan etmektedir:

“Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın.

Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler bir- birinize düşmanlar idiniz de o, kalplerinizi birleş- tirmişti. İşte onun bu nimeti sayesinde kardeş- ler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de o sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz. Sizden, hay- ra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler on- lardır. Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düş- şenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır.”

(Âl-i İmran Sûresi; 103-105).

Kur'an-ı Kerim kadın ve erkek cinsi için 'insanlar' (en-nâs) ismini kullanır. Bunların hidayeti için, adini, yerlerini ve zamanlarını ancak kendisinin bildiği peygamberler göndermiş, son Peygamber'den bahsederken, ona, insanları karanlıklardan nura çıkarması için Kur'an verdiğini beyan etmiştir.

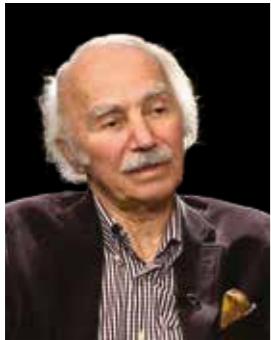
İslam Peygamberi, kadını ve erkeğiyle bütün beşerin peygamberidir, bütün insanlara müjdeci ve uyarıcı olarak gönderilmiştir. O'nun getirdiği aydınlıkta dünya hayatını tamamlayan kadın ve erkeğe cennet vardır: **"...İster erkek, ister kadın olsun, Allah'a inanmış olarak kim hayırlı iş yapmışsa..."** (1), Allah, erkek veya kadın olsun (hayırlı) iş görmüş kişinin emeğini boşa çıkarmayacağı-

nı bildirmekte (2), hayırlı işlerde yarışılması (3), emrini vermektedir. Çünkü ebedi hayatta, dünyada iken yapılmış hayırlı işin faydası vardır. Herkes ancak bu dünyadaki amelini bulacaktır öteki dünyada. İman sahibi kadın ve erkeğe cennet mükâfatı varken, münafık, putçu kadın veya erkeğin nasibi azabdır.

Kur'an vahyinin kadın ve erkeğe müşterek mesajı kısaca budur. Prensipteki bu ayetlerin aydınlattığı ilk müslümanlar, her iki cins olarak, dünyada emsalini bilmediğimiz bir cehdin temsilcisi oldular ve acıdır, ilk müslüman hanımların, İslam tarihinde şeref sayılan imtiyazlarda erkeklere öncelik sağladıkları görüldü. Bilindiği gibi, ilk müslüman olan, İslam yolunda ilk şehid düşen kimseler

kadıdır. Kocasından önce müslüman olmuş hanımlar tanıyoruz. Müşrik aile ocağını terk edip İslam uğruna çöllere düşen genç kızlar biliyoruz. İslam kitabiyatında ebedileşmiş böyle bir genç hanımı burada bilmeyenlere tanıtmak yerinde olacaktır.

Bu hanım kızın ismi Ummu Kulsûm'dur. Babası, Peygamber'in ve arkadaşlarının azılı düşmanlarından, Kureyş'in ileri gelenlerinden Ukbe ibn Ebî Mu'ayt. Ukbe, 2/624 senesi Bedir gazvesinde müslümanlara esir düştü. Hz. Peygamber'in emriyle katledildi. Genç kız bir gün İslam oldu. Hudeybiye sulhundan faydalanarak 7/629 senesinde yaya olarak Medine'ye kaçtı. Arkasından iki biraderi çıkageldiler, onu geri götürmek için.

Prof. Dr. Mehmed Said HATİBOĞLU

Ankara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Emekli Öğretim Üyesi

İSLAM'IN KADINA BAKIŞI

Kur'an-ı Kerim'e göre insan neslinin yeryüzündeki varoluş sebebi, **Yaratıcı'ya halifelik yapmak veya O'na lâayk kul olmaktır.**

İnsanın başlangıcından bahseden **Kur'an ayetlerinde, kadın ile erkek cinsiyet farklılığına herhangi bir fazilet tanınmış değildir.** Önce tek nefis yaratan Tanrı, sonra ondan eşini yaratmış, müteakiben bu ikisinden pek çok erkek ve kadın türetmiştir. Bir kimsenin kendi cinsiyetini seçme hürriyeti yoktur. **Dilediğine kız, dilediğine erkek çocuk veren Allah'tır.** Bir kimseyi akîm=kısır kılan da Allah'ın iradesidir. Allah'ın seçimine rızâ göstermekten, şükretmekten başka yapılacak da yoktur.

Zira adı geçen anlaşmanın kendilerine böyle bir hak tanıdığı inancındaydılar. Hz. Peygamber, onun hakkında nazil olan bir ayete dayanarak talebelerini reddetti. 60/Mumtehine sûresinin 10. ayetinde, bu şekilde iltica eden hanımların iman imtihanından geçirilmeleri emrediliyordu. Soru şu idi:

“Geliş sebebiniz mal veya evlilik değil, Allah ve Peygamberi ve İslam sevgisidir, değilmi?”

Bu soruya “Elbette onların sevgisidir.” diyen hanımlar, ailelerine iade edilmeyip İslam’ın himayesine giriyorlardı.

Kaynaklarımızın bildirdiğine göre, Kureyşli hanımlar içinde, evini ailesini bırakıp Medine’ye hicret etmiş ilk ve tek hanım işbu Ummu Kulsûm’dur.

Müslümanlara etmediğini bırakmamış bir kâfirin kızını, hiçbir maddi çıkar düşünmeden, yaya olarak Medine’ye gönderen kuvvet, tabiatıyla yukarıda belirtmeye çalıştığımız Kur’an hidayetiydi, cahiliyenin ezilmiş kadınına haysiyetini iade etmiş Peygamber risaletiydi.

Ummu Kulsûm’dan daha öncekleri de, yurtlarından ayrılıp Habeşistanlara kadar giden hanımlar vardı. Bunlar turistik gezinin değil, hür İslami hayatın peşinde olan hanımlardı. İslam nimetinin erkeklerle birlikte kendilerine de aid olduğunun şuurunda idiler. Bu noktada, Endülüslü devlet adamı ve İslam kültürünün en büyük isimlerinden İbn Hazm’ın (ö. 456/1064) sözlerini

nakletmek istiyorum.

Şöyle diyor:

“Hz. Peygamber hem erkeklere, hem kadınlara eşit şekilde gönderilmiştir. Allahu Teala’nın hitabı, Peygamberinin hitabı, aynı şekilde hem erkeklere, hem de kadınlara yöneliktir. Bu hitabları, açık bir nass veya icmâ olmadıkça, erkeklere tahsis edip kadınları dışarıda bırakmak caiz değildir.”

İbn Hazm’ın bu tesbiti gerçeğin ifadesidir. Arab dilinin bir özelliği olarak müzekker ifade edilmiş Kur’an emirlerine, hanımlar kendilerini de muhatab saymakta en ufak tereddüd göstermiş değillerdir. Ve böyle anladıkları içindir ki, Peygamber devri hanımı, tabiatıyla kudret ve iffetinin sınırları içinde kalarak, erkeklerle birlikte İslam davetine koşmuş, hicreti göze

almış, harbden korkmamış, yaralıların imdadına koşmuş, icab etmiş kâfir tepelemiş, ibadet hayatının her çeşidinde erkeklerle bir olmuş, beş vakit namaza, cumaya, bayram ve cenaze namazlarına katılmış, Arafat’a çıkmış, Kâbe’yi birlikte tavaf etmiş, zaruret duyulmuş erkeklere imamlık yapmış, çarşı pazar teftişinden kaçınmamış, imkân bulmuş erkek âlimleri önünde diz çöktürmüş vs., vs.

Burada yine Endülüslü bir büyük adamı konuşturmadan geçemeyeceğim: İbn Ruşd (ö. 595/1198). Bu çok yönlü filozof İslam fakihinin, bundan 800 sene önce, İslam hanımı hakkındaki beyanlarını, müdekkik âlimimiz Ord.Prof. İsmail Hakkı İzmirli’nin (1869-1946) 60 sene önce kaleme almış bir incelemesinden naklediyorum:

“İbn Ruşd, kadın hakkında, fıkhı ve felsefesi neticesi olarak, hukukunu vâsî surette beyan ediyor. Fıkıh, kadını faziletkâr kıyor, uzvi teşekkülât ve onunla mütenasib olan hâlât-ı ruhiyyeden neş’et etmiş hususlarından mâadâsında müsavat ilan ediyor, fitrata muvafık bir surette hukukunu veriyor, yüksek vazifelerini tâyin ediyor idi. Kadın, erkek gibi, istiklal-i efsar, istiklal-i irade sahibidir, biri diğerine mütehâkim değildir. Her biri, fikirlerinde, iradelerinde ve fiilerinde serbesttir. Bir kadın, erkek gibi, ilim tahsil eder, alehtlak âlim olur, müftü olur, veli olur, müderris olur, müctehid olur. Kadın, erkek gibi, vilayet sahibidir, tamamiyle hukuk-i medeniyyeye malik olur. Ukudde, muamelatta erkekten hiçbir farkı yoktur. Malında

dilediği gibi tasarruf eder. Şâhid olur, vekil olur, kefil olur, şerik olur, dava açar, ticaret eder, vasi olur. Umumi hayata atılabilir. Nikâh umumi bir akiddir. Hukuk-i asliyyeleri aslâ tahvül etmez. Hudud mahkemesinin maddesinde hâkim olur, tabir-i fikhî üzere, emr-i bi’l-ma’ruf, nehy-i ani’l-münker vazifesi ile muvazzaf olur. Fıkıh, yalnız aile ocağını kurutmağa münker olan vasıtaları men’eder.”

İbn Ruşd, kadını erkekle müsavî tutar. Yalnız mahiyet değil, derece itibariyle bir fark gösterir: Kadın erkeğin ehil olduğu her şeye ehildir. Harbe, felsefeye vesaire gibi, erkeklerin yapacakları her işe kadir olur, şu kadar ki, erkeklerden daha zayıf olur. Bununla beraber, mûsikide olduğu gibi, bâzı hususta erkeklere faik olur. Mûsikinin kemali erkek tarafından bestelenmek, kadın tarafından çalınmak, nağmelenmek ile hâsıldır.

İbn Ruşd, Afrika’daki bâzı misaller ve hâller ile, kadınların harbe pek ehil olduklarını isbat ediyor. Kadınların hükümeti ellerine almalarında bir beis, korku görmüyor. Şu sözleri de ilave ediyor:

Bugünkü ictimai ahvâlimiz, kadınlarda bulunan servet menbalarını, gizli gizli kudretlerini anlamağa imkân bırakmıyor. Güya kadın yalnız çocuk doğurmak ve emzirmek için yaratılmıştır! Kadınlarımıza yüklediğimiz bu hizmetkârlık, onlardaki büyük işlere müsaid olan bütün kuvvetlerini, akli melekelerini bitiriyor. Bundan nâşi, içimizde faziletli, şanlı kadınlar bulunmuyor. Hayatları nebatat hayatı gibi geçiyor. Kocalarına bâr (yük) oluyor. İşte memleketimizi tahrib eden sefalet bundan ileri geliyor. Çünkü kadınlar burada erkeklerin iki mislidir, sa’yleri ile zaruri olan şeyi tedarik edemiyorlar. İki sülüs (üçte iki) hayvan-ı tufeyli gibi, bir sülüsün (üçte birin) cismi üzerinde yaşıyorlar.”

İzmirli merhumun takdim ettiği bu İbn Ruşd görüşleri, sanki bugün yazılmış gibi tazedir, öğreticidir, ibret vericidir.

Dipnotlar:

1. Nisâ Sûresi; 4/31
2. Âl-i İmran Sûresi; 3/195
3. Mâide Sûresi; 5/48

Batu Zeytinyağları

www.batugida.com.tr

www.batuzeytinyaglari.com

Telefonla Sipariş alınır!

+90 224 482 22 23

Panorama
1326 Bursa
"TARİH YENİDEN CANLANIYOR"

BÜYÜK HİZMETLERLE
GÜÇLÜ OSMANGAZI
GÜÇLÜ TÜRKİYE

OSMANGAZI
BELEDİYESİ
444 16 01 • www.osmangazi.bel.tr

/osmangazibld
/osmangazibld
/osmangazibld

HZ. PEYGAMBER'İN KUŞATICI DAVETİ *

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
16. Diyanet İşleri Başkanı
KURAMER Başkanı

Bugün için önemli sorunlarımızdan biri, **Hz. Peygamber'in örnek hayatı ile kendi hayatımız arasında, sağlam bilgiye dayalı iyi bir köprü** kurulamaması, dolayısıyla çevresine örnek olacak ahlâki duyarlılığa sahip dindarlıkların üretilemeyişidir. Bu köprünün inşası için sadece hadis ve siret malzemesi içindeki **şekil ve kalıpları aynen taklit etmek değil**, onun hayatını tekrar tekrar okumak ve onun insanlığa getirdiği kucaklayıcı, barış ve hoşgörü dolu mesajını (sünnet) iyi anlamak gerekir. Hiç şüphesiz insanlığın giderek bireysel benliklerine, çıkar ve hazza dayanan bir hayata yöneldiği bir ortamda hayatımızı güzel değerlerle inşa edebilmek için **O'nun güzel ahlâkına, yol göstericiliğine** her zamanki gibi ihtiyacımız vardır.

Bu rahmet yüklü kuşatıcı mesajın modern dünyaya sunduğu barış esasen hepimizin Hz. Âdem'den geldiği ve Hz. Âdem'in de topraktan yaratıldığı gerçeğine dayanır. Böylece biz aynı insanlık ailesinin üyeleri olarak kardeşliğimizi, birbirimizi sevmeye olan ihtiyacımızı, faniliğimizi ve alçak gönüllü olmamız gerektiğini fark ederiz. Sevginin vatanı bireyin gönül yurdudur, gönül yurdunun sahibi ise Yüce Yaratıcımızdır.

Hiz. Peygamber, birlikte yaşamın vazgeçilmez unsurları olan barışı, müsamahayı, affı, rahmeti ve merhameti, mücerret bir iddia söz olmaktan çıkarıp yaşanılan bir gerçekliğe dönüştürmüştür. Kendisinden düşmanlarına 'beddua ve lanet' etmesini isteyenlere kendisinin bunlar için değil; "rahmet ve merhamet peygamberi" olarak gönderildiğini söyleyerek uyarılmış ve yol göstermiştir. O hiç kimseyi ayıplamamış, kötülüğe kötülükle karşılık vermemiş ve nefsi için intikam almamıştır. Etrafındakileri hiç incitmemiş, kendisinden talepte bulunana geri çevirmemiştir. Dürüstlüğü, emaneti korumayı, insan haklarına riayet etmeyi, yetim ve kimsesizlere kol kanat vermeyi, kimseyi incitmemeyi, iyilik yapmayı öğütleyen ve yaşayışıyla bunlara en güzel örnek olan ve bize bunu Sünneti olarak miras bırakan Peygamberimiz: "İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek anlamda iman etmiş olamazsınız. " buyurarak sevgiyi ve imanı toplumsal barışın, birlikte yaşamın temel taşı yapmıştır. Daha sonra da yanındakilere, aralarında sevgi bağını, Kur'an'da da üzerinde önemle durulan (1) ancak selamlaşarak kurabileceklerini bildirmiştir. (2)

Müslümanların etnik kökeni, dili, rengi, mezhebi, görüşü ve ibadet hayatı ne olursa olsun, bir diğer müslümanı ıvazsız ve garazsız sevebilmesi Hz. Peygamber'in davetinin ayrılmaz parçasıdır. O şöyle buyurur:

"Sizden biriniz kendisi için istediğini müslüman kardeşi için de istemedikçe (kâmil mânada) iman etmiş olamaz." (3)

"Kim müslüman kardeşinin ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir; kim müslüman kardeşini bir sıkıntıdan kurtarırsa Allah da onu bir sıkıntıdan kurtarır; kim müslüman kardeşinin bir kusurunu gizlerse Allah da onun kusurunu gizler (affeder)." (4)

Yine Hz. Peygamber uzlaşma ve kaynaşma çabası göstermenin müslümanlar için bir görev olduğuna işaret eder:

"Mümin ülfet eden (uzlaşıp kaynaşan) insandır; ülfet etmeyen ve kendisiyle ülfet kurulamayan insanda hayır yoktur. (5)

Temel insani sorumluluklarımızı iyi kavrayıp yerine getirebildiğimiz ölçüde Peygamber Efendimizin olgun müslüman toplumu tasvir ettiği "bir uzvundaki acıdan bütün uzuvların ızdırap duyduğu bir vücuda" benzetmesini (6) anlamış, bu teşvike ve övgüye layık olmuş oluruz.

Toplumun inşasında rahmeti esas alan Peygamberimiz yetimin elinden tutmuş, kimsesizlerin kimsesi olmuş, büyüklerin ve küçüklerin ihtiyaçlarına cevap vermiş, huzur ve güveni tehdit eden davranışları önleyici tedbirler almıştır. Nitekim hicret sonrasında Medine toplumunda toplumsal uzlaşma ve kaynaşmayı onların arasında kardeşlik tesis ederek sağlamıştır. Bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde müslümanların kardeş olduğu belirtilerek (7) onlar arasında güçlü bir sevgi bağı kurulması öngörülmüştür. Gerçek anlamda ilk müslüman toplumun kurulduğu Medine'de, Mekke'den göç edenlere kucak açan Medineli müslümanlar Kur'an-ı Kerim'de, "Onlar, hicret edip yanlarına gelenleri se-

verler." (8) diye takdir edilir. Bunların muhacirlere yaptıkları yardımlar sebebiyle Kur'an-ı Kerim'de, "ensâr" (yardım severler) diye anılmaları (9) İslâm'da sevgi ve onun ürünü olan dayanışmanın önemine işaret eder. Bütün bu saiklerle Medine'de ilk günden itibaren hayat tarzı olarak kardeşlik, farklı gruplar arası anlaşma, haklara saygı ve adalet temel değerler olarak yerleşmeye başlamıştır. Bu şehirde olgunlaşan ve şehri olgunlaştıran din ve onun hayata yansıyan örnekliği, gerçekten kucaklayıcı, çevresine saygılı ve farklı yaşam tarzlarına, dünya görüşlerine açık bir medeniyetin temellerini atmıştır.

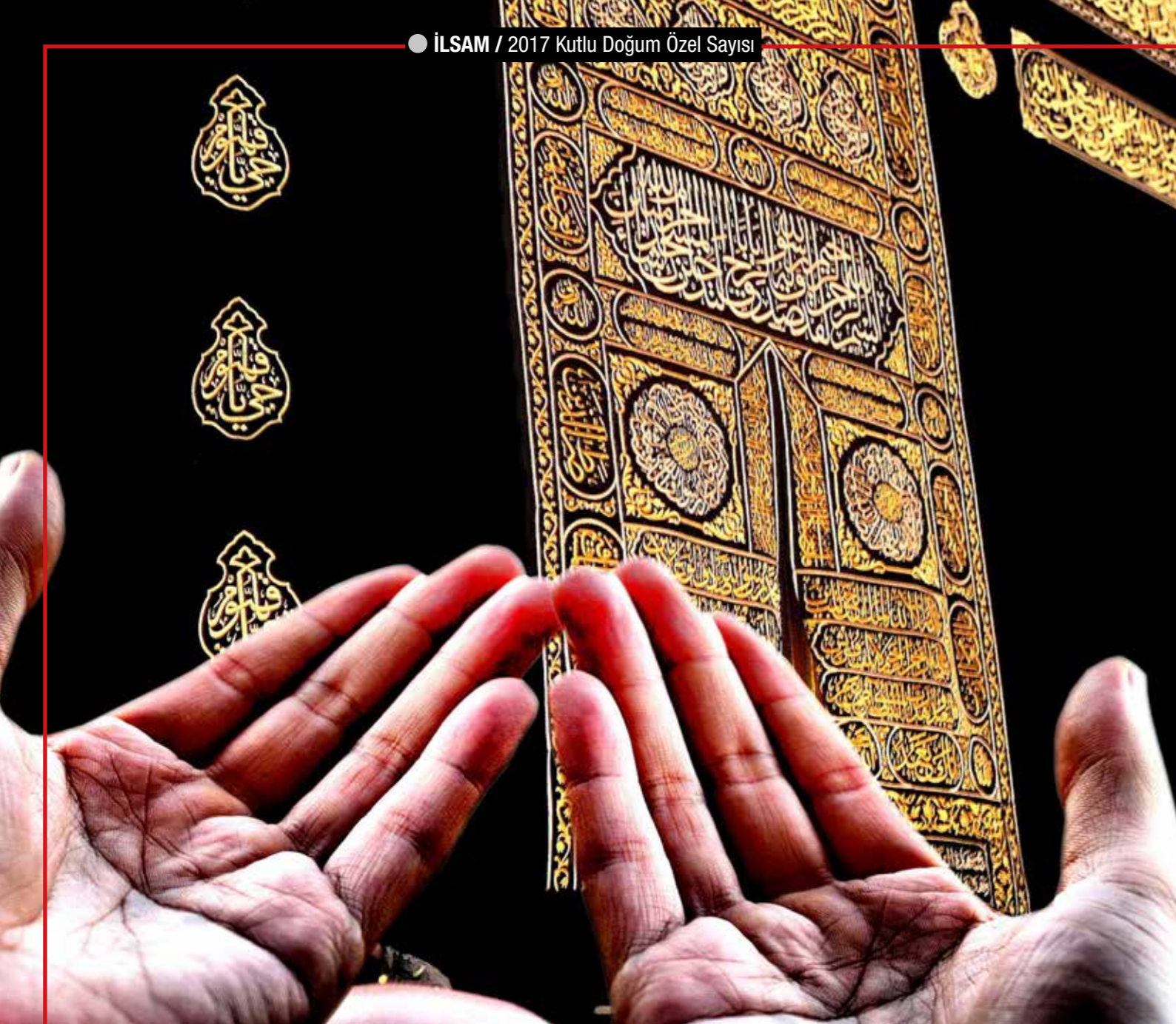
Hiz. Peygamber aynı toplumda beraber yaşadıkları gayr-i müslimlerle münasebetlerinde de bugünün insanına güzel örnekler sunan uygulamalar sergilemiştir. Allah'ın Resûlü'nün hasta olan bir yahudiyi ziyaret etmesi ve bir yahudi cenazesi için ayağa kalkarak ona hürmet göstermesi hepimizce malum hadiselerdir. Hiz. Peygamber'in ayağa kalktığı cenazenin yahudi bir kişiye ait olduğunu hatırlatanlara verdiği "Bu da bir insan değil mi?" (10) şeklindeki cevabı, insana sırf insan olduğu için saygı gösterilmesi gerektiğinin fiili bir örneğidir.

Bütün bunlardan Resûl-i Ekrem'in ırk, renk, cinsiyet, bölge hatta temel haklarda inanç ayırımı yapmadan bütün insanlığa barış, sevgi ve hoşgörü temelli, ahlâki değerleri öne çıkaran kuşatıcı bir davet ortaya koyduğunu anlıyoruz.

Dipnotlar:

* Bu yazı Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU'nun "İSLÂM IŞIĞINDA MÜSLÜMANLIĞIMIZLA YÜZLEŞME" kitabından (Sf: 169-172) alınmıştır.

1. en-Nisâ 4/86; en-Nûr 24/27.
2. Müslim, "İmân", 93-94.
3. Buhârî, "İmân", 7; Müslim, "İman", 71, 72; Tirmizi, "Kıyâme", 59; Nesâî, "İmân", 19, 33.
4. Buhârî, "Mezâlim", 3; Müslim, "Birr", 58.
5. Ahmed b. Hanbel, IV, 307, no: 9321; X, 275, no: 23304.
6. Buhârî, "Edeb", 27; Müslim, "Birr", 66.
7. Mesela bk. Âl-i İmran 3/103; el-Hucarât 49/10.
8. el-Haşr 59/9.
9. et-Tevbe 9/100, 117.
10. Müslim, "Cenâiz", 78.

Cenab-ı Hak, biz müminlere Peygamber'imize inanıp itaat etmelerini ve O'nu örnek almalarını emretmiş (1), Peygamber'inden de Kur'an'ı insanlara açıklamasını istemiştir.(2) Ayrıca, 'güzel bir ahlak sahibi olduğunu'(3) bildirdiği elçisinin hangi yönden örnek alınması gerektiğine işaret etmiştir.

Dini hükümlerin kaynağı olması bakımından sünnet İslâm bilginlerince üç şekilde ele alınmıştır:

1.Kur'an doğrultusunda hükümler getiren sünnet

2.Kur'an'daki bazı ayetleri açıklayan sünnet.

3.Kur'an'da bulunmayan yeni hükümler koyan sünnet. İslâm kaynaklarında yüzlerce örneğine rastlanabilecek bu üç kategorideki nebevi öğreti dikkate alınmadan İslâm dininin doğru anlaşılması ve hayata geçirilmesi mümkün değildir. O yüzden sünnet, Kur'an'dan ayrı düşünülemez önemli bir kaynaktır.

İslâm âlimleri. Hz. Peygamber'in söz ve eylemlerini, dini ve dünyevi

olmak üzere iki temel ayrıma tabi tutmuşlardır. Buna göre, Hz. Peygamber'in dinle ilgili söz, eylem ve davranışları müminleri bağlayıcı kabul edilmiş, dünyevi tutum ve davranışları bağlayıcı sayılmamıştır. Burada dini-dünyevi ayrımı, Hz. Peygamber'in söz ve eylemlerinin kaynak ve niteliğini anlamak için yapılmıştır. Yani, Hz. Muhammed (sav)'in bir eyleminin kaynağı, vahye mi yoksa kendi bilgi ve tecrübesine mi dayanmaktadır? Bu eylem, dinin inanç, ibadet alanıyla veya diğer kurallarından biriyle mi ilgilidir yoksa birey veya toplumla ilgili rutin bir insani davranış mıdır? Aslında İslâm dinine göre, insanın bütün söz, eylem ve tutumlarının dini bir değeri vardır. Yani dinin değerlendirilmesi dışında kalan herhangi bir insan faaliyeti söz konusu değildir. Dinin amacı, insanın dünya-ahiret mutluluğunu sağlamak olduğuna göre, bütün insani eylemlerin iyi kötü, doğru yanlış, güzel çirkin, günah sevap, helal haram vb. gibi dini değerlendirmelere tabi tutulması doğaldır. Ancak kendisine itaat edilmesi ve örnek alınması Allah tarafından emredilen bir peygamber, hangi yönüyle örnek alınacak ve insanlara model olacaktır?

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed (sav)'in üstün ahlaki kişiliğine, insani erdemlerine temas ettiği halde, O'nun fiziki özelliklerine, giyim kuşamına, yeme-içmesine, dünyevi becerilerine temas etmemiştir. Örneğin, Kur'an-ı Kerim'de O'nun 'yüce bir ahlak sahibi olduğu' (4), 'müminlere karşı şefkatli ve merhametli olduğu' (5), 'utangaç olduğu' (6), 'nazik ve yumuşak kalpli olduğu' (7) ifade edilmiş, ancak beşeri faaliyetlerine fazla değinilmemiştir. Kur'an-ı Kerim, O'na itaat edilmesini isterken peygamberlik misyonuna, örnek gösterirken de ahlaki meziyetlerine dikkat çekmiştir. Bu durumda, Hz. Muhammed (sav)'in söz ve eylemlerinin bağlayıcılık yönü, O'nun peygamberlik görevi ve ahlaki kişiliğiyle yakından ilgilidir.

İnsanlar için güzel bir örnek olduğu Allah tarafından bildirilen (8) Hz. Muhammed (sav) söz, eylem ve davranışlarıyla, tebliğ ettiği dinin ilkelerini müminlere açıklamış, böylece kendisine verilen elçilik görevini hakkıyla yerine getirmiştir. Ancak O'na tabi olan müminler, onu nasıl ve ne şekilde örnek alacaklarını tam olarak anlayabilmişler midir? Tarih boyunca ortaya çıkan farklı tutum

HZ. PEYGAMBER'İN ÖRNEKLİĞİNİ ANLAMAK*

Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL

Ankara Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed (sav)'in üstün ahlaki kişiliğine, insani erdemlerine temas ettiği halde, O'nun fiziki özelliklerine, giyim kuşamına, yeme-içmesine, dünyevi becerilerine temas etmemiştir.

İslâm dininin Kur'an'dan sonraki temel kaynağı olan "sünnet", bu dini tebliğ eden Hz. Muhammed (sav)'in dini ve ahlaki örnekliliğini ifade eden bir kavramdır. Allah Rasûlü (sav)'nün bu örnekliliğinin farklı görüntülerini dikkate alan İslâm âlimleri sünneti, **kavli (sözlü), fiili (uygulamalı) ve takriri (onaylı) olarak üçe ayırmışlardır.** Birincisi, Hz. Peygamber'in sözlü açıklamalarını, ikincisi, eylem ve uygulamalarını, üçüncüsü de, onay verdiği tutum ve davranışları ifade etmektedir.

Ey Peygamber de ki: “Ben Allah’ın elçilerinin ilki değilim ve ben bana da, size de ne olacağını bilemem. Ben sadece bana vahyedilene uyuyorum ve ben apaçık bir uyarıcıyım.”

Ahkâf Sûresi; 46/9

ve davranışlar bu konuda bir zihin karışıklığının bulunduğunu göstermektedir.

Evrensel bir dinin peygamberi olan Hz. Muhammed (sav)’in mesajı ve örneği de evrenseldir. Sadece kendi dönemindeki muhataplarıyla sınırlı olmayan bu örneği kıyama kadar sürekli kılabilmenin yolu Allah Rasûlü (sav)’nü nasıl örnek alacağımızı bilmekten geçer. Dolayısıyla bu noktada örnek almakla taklit etmek arasındaki farka dikkat çekmek gerekmektedir.

Örnek almak, bilinçli bir faaliyettir. Örnek alan kişi, örnek alacağı obje ya da davranışı için örnek alması gerektiği bilinciyle hareket eder. Onda örnek alınması gerekli olan özellikler ve nitelikler bulunduğunu ve bunları benimsemesi halinde kendisi için faydalı olacağını düşünür. Taklit ise genellikle bilinçsiz bir davranıştır. Kişi çoğu kez taklit ettiği şeyi ya da kimseyi, niçin taklit ettiğinin ayrımında değildir. Dilimize yerleşen ‘körü körüne taklit etmek’ deyişi, bu durumu güzel açıklamaktadır. İnsan, bazen belirli bir amaç için bile rek isteyerek bir şeyi taklit edebilir. Örneğin bir kişinin sanatçıları veya siyasetçileri taklit etmesi böyledir.

Ancak bu taklit geçici ve sınırlı olduğu gibi insan üzerinde önemli bir etki bırakmaz. O halde örnek almak ile taklit etmek arasındaki farkları şöyle sıralayabiliriz:

Örnek almak her zaman bilinçli ve istemli bir davranıştır. Taklit de bu bilinç ve istem çoğu zaman bulunmaz ve kişi neyi niçin taklit ettiğinin bilincinde olmaz. Taklit, delilini, kaynağını, dayanağını ve amacını araştırıp öğrenmeksizin bir görüş veya davranışı aynen tekrarlamaktır. Hâlbuki örnek almak; amacını, delilini ve kaynağını bilerek bir görüş veya davranışı izlemek ve model almaktır.

Örnek almada örnek alınan davranışın benimsenerek içselleştirilmesi amaçlanırken taklit etme de böyle bir amaç yoktur. Başka bir deyişle, örnek almak öze ilişkin bir faaliyetken taklit etmek şekilsel ve biçimsel bir eylemdir. Örnek alınan obje değişse bile örnek alma faaliyeti örnek almaya elverişli şeyler olduğu sürece bir süreklilik arz eder. Hâlbuki genellikle bilinçsiz bir faaliyet olan taklidin objesi ve konusu değiştiğinde, taklit eden taklidine son verir ya da değişimin farkında olmazsa taklit etmeye devam eder.

Örnek almak, insanın kişilik ve davranışlarda ciddi ve kalıcı değişimlere yol açar. Taklit ise kişinin sadece davranışlarında yüzeysel ve biçimsel bir değişim doğurur. Hz. Peygamber’in sünnetini doğru anlamak ve O’nun örneğini iyi kavrayabilmek için taklit ile örnek alma arasındaki bu farkların dikkate alınması kaçınılmazdır. Çünkü Kur’ân-ı Kerim bizden Hz. Muhammed (sav)’i taklit etmemizi değil, örnek almamızı istemektedir.

Hz. Peygamber’in birçok konuda ashabıyla istişare ederek bundan çıkan sonuca göre hareket etmesi de kendisinin körü körüne taklit edilmesini istemediğini ortaya koymaktadır. Bedir Savaşı’nda Müslüman askerlerin mevziinin değiştirilmesi örneğinde görüldüğü gibi (9) bazen Peygamberimiz, onlardan gelen bir uyarıyı dikkate almış, kendi istemediği halde arkadaşlarının arzusu üzerine Uhud Savaşı’nda düşmanı şehir dışında karşılamıştır. (10) Hendek Savaşı’nda Medine’nin hürmularının yarısı karşılığında kuşatmayı kaldırmaları için Gatafan kabilesiyle anlaşma yapmak isteğine karşı çıkan ashabının bu tutumuna saygı gösterip anlaşmadan vazgeçmiştir. (11)

Hem Kur’ân-ı Kerim hem de Hz. Peygamber’in tatbikatından anlıyoruz ki, dinde taklit hoş karşılanmamış, bunun yerine bilerek anlayarak, düşünerek, ibret alarak dinin hükümlerine uyulması istenmiştir. Bu yüzden inanç alanında bile taklidi iman yerine tahkiki (araştırmaya dayalı iman) tavsiye edilmiştir. Taklit ancak ibadetlerin şekli boyutunda söz konusu olabilir. Örneğin; namazın kılınışı, haccın eda edilişi ancak Hz. Peygamber’in uygulaması izlenerek öğrenilebilir. Nitekim bu konuda kendisi de, “Beni namaz kılarken gördüğünüz gibi kalmız” (12) buyurmuştur. İbadetlerin şekli boyutu akılla, mantıki çıkarımla kıyasla tespit edilemeyeceği için bu konuda sınırlı bir taklit söz konusudur. Ancak bunların hikmetleri ve amaçları da akılla kavranmak durumundadır. Hz.

Peygamber’in örneğini günümüzde yaşanır kılabilmek ve sonraki nesillere de canlı bir şekilde aktarabilmek için O’nun söz ve davranışlarının arkasında yatan amaçları iyi tespit etmeli ve onu niçin örnek aldığımızın bilincinde olmalıyız.

Sonuç itibarıyla söyleyecek olursak; Hz. Peygamber’in örneğini her zaman ve zeminde yaşatabilmek ve canlı tutabilmek için O’nu ve insanlığa sunduğu mesajı doğru ve sağlıklı bir şekilde anlamak zorundayız. Bunun için şekilden çok öze, araçtan çok amaca, görünüşten çok maksada önem vermeli, Hz. Peygamber’in iman ve amel-i salih temelinde inşa etmek istediği ahlaklı bir toplum idealine ulaşmak için elimizden gelen çabayı göstermeliyiz. Görevini başarıyla ta-

mamladığını ashabına tasdik ettiren ve buna Yaratıcısını şahit tutan bir Peygamber’in ümmeti olan bizlerin görevi de, O’nun bize bıraktığı İslâm emanetini en iyi şekilde korumak ve bu dini en güzel şekilde temsil etmeye çalışmaktır.

Dipnotlar:

- * Bu yazı Kur’ani Hayat dergisinin 31. Sayısında yayımlanmıştır.
1. Bkz. Al-i İmran, 3/31-32; Nisa, 4/13-14, 59, 64, 80; Ahzab, 33/21.
 2. Nahl, 16/44.
 3. Kalem, 68/4.
 4. Kalem, 68/4.
 5. Tevbe, 9/128.
 6. Ahzab, 33/53.
 7. Al-i İmran, 3/159.
 8. Ahzab, 33/21.
 9. İbn Hişam, es-Siretu’n-Nebeviyye, Kahire 1974, I/620.
 10. a.g.e., II/63.
 11. a.g.e., III/223.
 12. Buhari, Ezan, 18.

Sadece hafızada kalan ve günlük yaşama aktarılamayan, davranışa dönüşmeyen bilginin dinî bakımdan pek bir anlamı yoktur.

Hız. Peygamber, Kutsal Kitabımız Kur'an'ın adeta insana bürünmüş şeklidir. Orada yer alan ve Allah tarafından ortaya konulan emir ve yasakların bir insanda nasıl hayata geçirileceğine dair en önemli örnektir.

Peygamberler silsilesinin en son temsilcisi olan ve "âlemlere rahmet" olarak gönderilen ayrıcalıklı bir peygamberin bağlılarıyız. Onu diğer peygamberlerden ayıran önemli bir özellik var. Daha önceki peygamberler, özellikle kendi ümmetlerine, içinde yaşadıkları çevreye gönderilmişken Peygamberimiz, Yüce Allah tarafından, "bütün insanlığa müjdeleyici ve uyarıcı" olarak görevlendirilmiştir.

Özellikle Hız. Muhammed (as) bir peygamber ve bir rehberdir. Kendisine saygı gösterilmesi ve itaat edilmesi gerekmektedir. Hız. Peygamber'e itaat, aynı zamanda Allah'a da itaat anlamı taşımaktadır.

Aynı şekilde Allah sevgisinin belirtisi de Hız. Peygamber'e itaat etmektir. Efendimize itaat de, sözlerini ve davranışlarını iyice öğrenmek

ve yaşamakla gerçekleşebilir. Hız. Peygamber'e inanan kişiler olarak bizler, onun ortaya koyduğu örnekliğe gücümüz yettiğince uyacağız. Biliyoruz ki, Hız. Peygamber'e itaatın güzel neticesi, sadece bu dünyada yaşanmaz, ahirete de uzanır.

Allah Rasûlü'ne itaatın saygı ile başladığını belirtmiştik; bunun sonucu olarak da müminlerin ona bolca salât ü selâm getirmeleri gerekir. Sürekli andığımız, hatırladığımız ve hayatımıza da taşıdığımız bir peygamber bilincine sahip olmalıyız.

Hız. Peygamberinin önemli görevi, Allah'ın emirleri, yasakları ve talimatını kullara anlatmak, ulaştırmak ve açıklamak olmuştur. Bir terbiyeci olarak dao, Kur'an-ı Kerim'de öngörülen talimatlar doğrultusunda müslümanları yetiştirmek, eğitmek ve yaşantılarını düzenlemek çabasında bulunmuştur.

Bu çabanın en büyüğünü kendisinde gösteren Efendimizin temel amacı ve hedefi, Allah'ın Kitabı Kur'an-ı Kerim'e göre muteber ve makbul olan hayatın bir simgesi, canlı bir misali haline gelmek olmuştur.

Gerçekten Yüce Peygamberimiz bu özelliğiyle, söylediği her söz ve yaptığı her hareket bakımından

İslâmiyetin canlı bir örneği ve "ideal müslüman tipi"nin numunesidir.

Ona bakan herkes, Kur'an-ı Kerim'e göre nasıl konuşulması, nasıl hareket edilmesi ve nasıl bir hayat sürülmesi gerektiğini hemen anlamak durumundadır.

Onun mübarek hayatı, mükemmel bir insan ve dindar bir mümin olarak öylesine temiz, öylesine nezih idi ki, onun yaptığını aynen tatbik etmeye çalışmak, Allah'ın rızası ve ahirette şefaet ve selâmetin vazgeçilmez bir kuralı olarak kabul gördü.

Peygamber Efendimizin yaşadığı hayat, bütünüyle doğru ve Allah'a saygıyla bağlı bir müslüman için örnek bir özellik taşımaktadır. Nitekim Peygamber Efendimizin hanımı Hız. Aişe (r.anha) bu hususta şöyle demiştir: "Eğer, Kur'an'ın talimatı ve ruhuna göre mümin bir insanın dünyada nasıl yaşaması gerektiğini bilmek istiyorsanız, o zaman Muhammed Mustafa'nın (as) hayatını örnek almalısınız".

Peygamber Efendimizin ahlâkını soran sahabilere yine Hız. Aişe'nin cevabı, "Kur'an'dı, Kur'an'dan ibaret" olmuştur.

Gerçekten de Peygamber Efen-

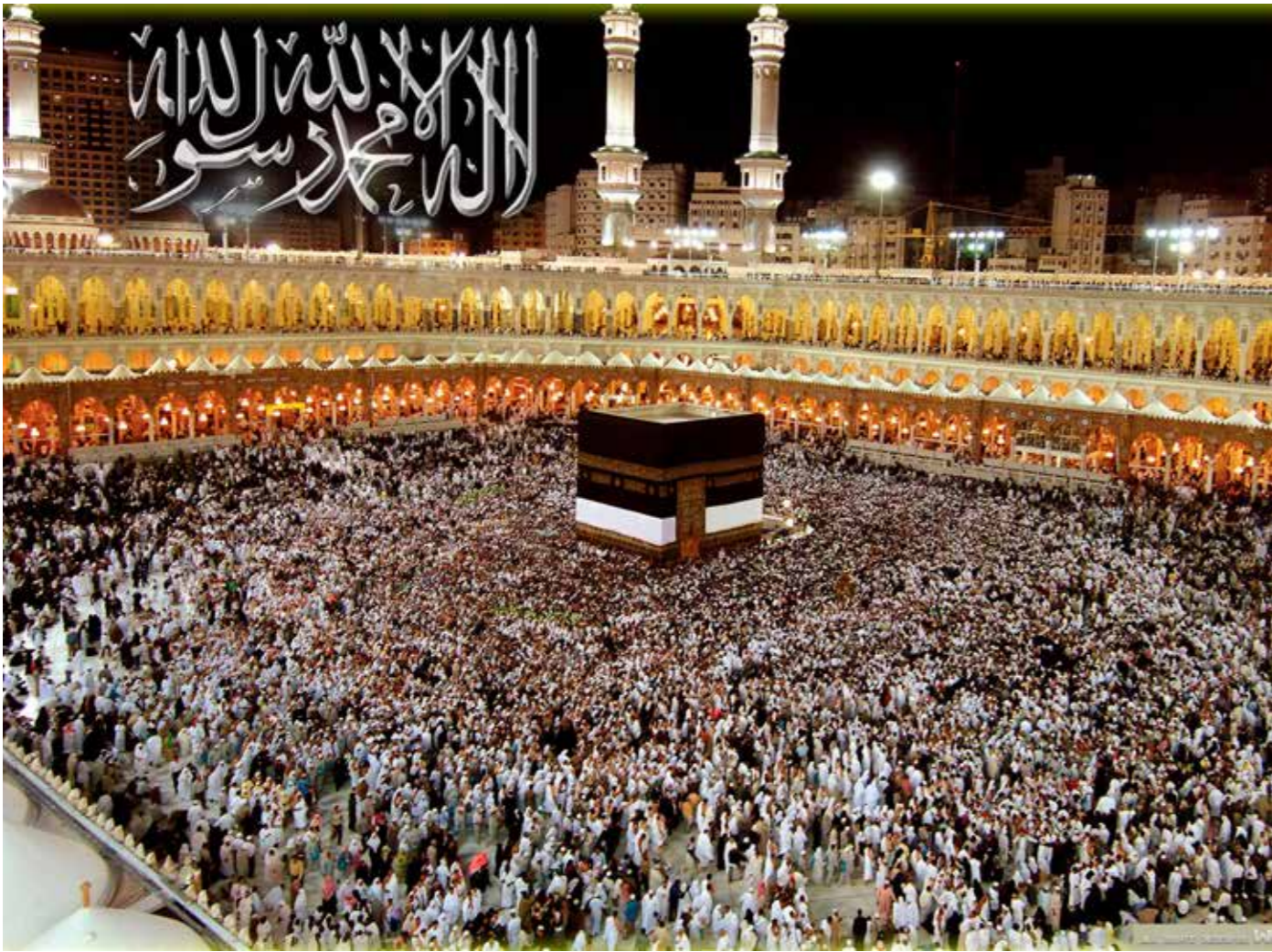
Prof. Dr. Mefail HIZLI

(Bursa) Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

EN GÜZEL ÖRNEK HZ. MUHAMMED (A.S.)

Sevgili Peygamberimizi daha iyi tanımak ve anlamak adına pek çok etkinliklerin gerçekleştirildiği **Kutlu Doğum Haftası** içindeyiz.

Haftanın temel amacı da, **İslâm dinine ve peygamberine dair doğru ve sağlam bir bilinç kazandırmak** olarak belirlenmiş. Aslına bakılırsa, Hız. Peygambere (as) ilişkin aslında pek çok bilgimiz var, ama bunların hayata, pratiğe aktarılması konusunda sorun yaşıyoruz.

dimiz (as), yeryüzünde en güvenilir, en şefkatli, en merhametli, en halim (yumuşak huylu), en hayâli, en edepli, en cesur, en cömert, en alçak gönüllü, en adaletli, rabbine en güvenen, en sabırlı, en kanaatkâr ve en vakur insandı. O (as), bütün güzel hasletlerin en yüksek derecesine sahip tek insan, tek rehber, tek önderdi. Hz. Peygamber insana çok değer verir, her şeyi insan için, onun mutluluğu için yapardı. O, savaşı bile rahmete dönüştüren bir Allah elçisiydi.

Bütün bu özellikleri sebebiyle Yüce Allah, İslâm dini ile anlaşılması gereken **"kâmil insan"** modelini, Hz. Peygamber'in (as) şahsında örneklemiş ve O'nu bütün bir insanlığa, uyulması gereken bir ideal kişi haline getirmiştir. **"Muhakkak sen çok yüce bir ahlâk üzeresin"** (Kalem, 68/4) buyrulan Peygamber Efendimizin inananlar için eşsiz bir model ve ideal örnek olduğu Kur'an-ı Kerim'de şu ayetle vurgulanmaktadır: **"Gerçekten sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için Allah'ın Rasûlü'nde çok güzel bir örnek**

vardır" (Ahzab, 33/21).

Dolayısıyla Hz. Peygamber'i örnek almak, bir müslüman için öncelikli dinî bir görevdir. Peygamberimizi örnek almak, onun sahip olduğu ahlâkî faziletleri hayata geçirmek ve yaşanan olaylar karşısında ondan almamız gereken tavırları sergilemek demektir. On beş asır sonra yaşayan bir müslüman için anlamlı ve önemli olan; onun gibi giyinip koku sürünmekten ziyade, onun ahlâkî niteliklerine sahip olmak, sosyal ilişkileri ve hayatındaki ölçülerine uygun şekilde adım atmaktır. Kişi, peygamberimizi her yönüyle örnek almayı iyi algıladığı ve bunu gerçekleştirmeye koyulduğu zaman, günlük hayatının pek çok değişim ve zenginlik kazandığını görecektir.

Her türlü ahlâkî olgunluğun ve güzelliğin zirvesinde olan Peygamber Efendimizin, insanlık için ulaşılmaya değer tek hedef olduğunu çok iyi fark edenlerin başında ailesi, yakınları, dostları ve saadet çağının insanları olan sahabe-i kiram geliyordu. **"Örnek nesil"** diye anılan sahabe, Hz. Peygamber tarafından büyük bir titizlikle eğitiliyor

ve onun örneğinde inanılmaz dönüşümler yaşıyordu. İslâm'a girmeden önce her türlü haksızlığa ve kötülüğe eğilimli bir kişi olan Hz. Ömer, Sevgili Peygamberimizle yüzleşip davetinin içeriğini öğrenince hemen arınıyor ve bambaşka bir kimliğe bürünüyordu.

Kısacası, Kur'an'ı en mükemmel yorumlayan Kutlu Nebi'nin izinde olmanın hem bu dünyaya, hem de sonsuzluk âlemine huzur ve mutluluk getirecek yegâne unsur olduğunu asla unutmamalıyız.

Yüce Kur'an'da yer alan **"Sizin için Allah'ın Rasûlü'nde güzel bir örnek vardır."** ayetiyle, Peygamberimizin kişilik ve karakterinin, bütün dünya müslümanları, hatta insanlık için güzel bir örnek oluşturduğu ve onun güzelliklerle dolu hayatının, bilinmesi ve yaşanması gereken örnek bir hayat olduğu anlaşılmaktadır.

Öyleyse, bu Kutlu Doğum vesilesiyle **"En Güzeli Örnek"** olan Hz. Peygamberin eşsiz hayatını daha iyi kavrayabilmek ve yaşamımıza anlam katabilmek için en azından ciddi bir kitap okumak sanırım hepimizin görevi olmalıdır.

Salât sana, temiz ve pak ailene ve ashabının üzerine olsun, ey sevgili!

MÜSLÜMANLARDA DÜNYEVİLEŞME ÂFETİ VE GÖSTERİŞÇİ DINDARLIK

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ
.....
(Konya) Necmettin Erbakan Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dekanı

Dünyevileşme, dinin, bireysel ve toplumsal plandaki karşılığı olarak kullanılır. **Dünyevileşme;** insan aklının ve sosyal hayatın dini bağlarından arındırılması, dine kayıtsızlık, dinin alanının olabildiğince daraltılması, Cenneti, ebediliği, burada, şimdide arama çabası olarak tanımlanır. Dünyevileşme âfetini, **“ölümsüzlük ve yok olmayacak bir mülk”** (Taha 120) arayışı, şeklinde anlamak da mümkündür.

Max Weber, sermaye, dindarları dünyevileştirir, diyor. Dolayısıyla ülkemizde dindar kesimler, hızlı bir dünyevileşme yaşıyor. Diğer bir ifade ile yaşadığımız süreç, bireysel ve toplumsal hayatımızı ahlâkileştiren, insanî ilişkilerimizi olgunlaştıran, rahmet olarak bütün davranışlarımıza yansıyan, hak, adalet ve güveni tesis eden bir dindarlaşma değil; şekillerde yoğunlaşan, görselliği/gösterişi öne çıkaran, dini duyarlılığı belli zaman dilimlerine ve davranışlara hasreden ve geri kalan alanı dinden bağımsızlaştıran bir süreçtir, bu.

Bugün, **“Mal toplayan ve onu durmadan sayan, malının kendisini ebedileştireceğini (huld) sanır”** (Hümeze 104/2-3), âyetleri bağlamında, mü'minler eşya ile olan ilişkilerini yeniden gözden geçirmeleri gerekmektedir. Çünkü semboller ve görsellik üzerinde yoğunlaşmış bir din anlayışı bizi iyice kuşatmış durumdadır. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez hocamızın haklı serzenişiyle, devasa binalar altında Kâbe'miz bile esir edilmiş durumdadır. Otellerimiz lüksleşiyor. Lüks Hacı çoğalıyor. Ama Haccın ruhu azalıyor. Gittikçe dini hayatımızda şekiller üzerinde fazla yoğunlaşıp, muhtevayı, manayı kaybediyoruz.

Öte yandan din dilimiz metalaşıyor, ticarileşiyor. Rızık, bereket gibi İslami terimler terkediliyor; kar, moda gibi seküler kavramlar hayatımızı dolduruyor. Adeta, din dili, tüketim kültürü ve alışkanlıklarını meşrulaştırıcı bir araç haline dönüştürüldü. İnsanlar, Allah'a ibadet mekânları olan camilerden daha çok, her birisi kapitalizmin bir tüketim mabedi haline getirilen AVM'lere koşuyor. Vaktinin büyük bir bölümünü oralarda geçiriyor.

Zamanvemekântasavvurlarımız çok değişti. Artık işlerimizi namaza göre değil, namazı işlerimize göre düzenliyoruz. Yüce Allah'ın yaratıcılığıyla ilişkili olan mekân algılarımız çok değişti. Bu değişim hayata yansıdı. Örneğin, tüketim mekânları, meydanlar, stadyumlar, seküler eğitim kurumları, oyun salonları, korunaklı siteler, yeni yaşam alanları, evler, sokaklar, pazar yerleri Allah'ın yaratıcılığını değil, insanın yaratıcılığını öne çıkaran bir tasavvura dönüştü, zihinlerde..

Dünyevileşmeyi zamanın ruhu olarak görmek ve zamanın ruhunu da Müslüman'ın imtihan alanı olarak görmek gerekiyor. Tıpkı Hz. Peygamberin kendi zamanı ile imtihan olduğu gibi biz de kendi zamanımızın ruhuyla imtihan olacağız. Burada temel mesele, dünyevileşmenin sunduğu imtihan alanlarını Müslümana yakışır bir biçimde dini pratiklerle daraltmaktır.

Şahsiyet krizi yaşayan ve dini hayatlarında gösterişçi dindarlığı temel gaye edinen kimselerin asıl amacı, Allah'ın hoşnutluğunu değil, dünyevi ikballere ulaşmak için, insanların beğeni ve hoşnutluğunu kazanmaktır. Samimi dindar, Allah'ın emir ve buyruklarını O'nun hoşnutluğunu kazanmak için yerine getirirken, gösterişçi dindar ise, dini değerleri, kişisel çıkarlarını elde etmek için kullanır. Örneğin, gösterişçi dindar, bir kişiye ya da herhangi bir kuruma yardım ederken, Allah'ı razı etmek adına değil de, kameralar eşliğinde kendi reklâmını yaptırmak için yardım eder. Mürâi bir kimse için âhiret, hesap-kitap önemli değil, zaten onun böyle bir derdi de yoktur. O, sadece bugünü, şimdiki dikkate alır. Çünkü o, hasbi değil, hesabi bir adamdır.

Günümüzde görsellik bir fenomen olmuştur. Artık üretimin, tüketicinin, eğitimin, ahlakın, siyasetin olduğu kadar ibadetin de görselliğin dünyası içinde yeniden üretildiği bir kültürel ortamda yaşıyoruz. Böyle bir ortamda dindarlık ve ibadetin klasik tanımının içerik olarak, anlam kaybına uğramaktan kurtulamadığını görüyoruz. **Görsellik, ege-men olduğu bir toplumsal hayatta din ve dindarlığa olan etkisini, Müslüman'ın dini faaliyetlerini belirgin şekilde formatlayarak göstermektedir. Gösteri toplumu, aynı zamanda “teşhirci” bir toplum olma özelliği taşır. Maa-**

İlesef bunun örneklerini Ramazan ayında daha çok görüyoruz. Özellikle iftar sofralarında.

Yaşadığımız modern dönemlerde din dili ticarileştirildi. İslamî istilâhların içi boşaltılarak dünyevi anlamlar yüklendi. Bu istilâhlar, tüketim kültürünü ve alışkanlıklarını meşrulaştırıcı bir araç haline dönüştürüldü. Aynı durum, ihlâs kelimesinin de başına geldi. Yeniden, gösterişçi dindarlığın zıddı olan ve samimi dindarlığın çimentosunu oluşturan **“ihlâs”** kelimesine manevi anlamını kazandırmak zorundayız. Çünkü **gösterişçi ve teşhirci dindarlığı tedavi etmenin çaresi, ihlâsa dayalı bir dindarlığı yeniden keşfetmektir.**

İhlâs, ibadet İslam'ının da ayrılmaz bir parçasıdır. İbadet, meşru bir çerçevede Allah'ı razı etme adına yapılan ister bir şarta, vakte bağlı olsun isterse olmasın bir Müslüman'ın yaptığı her türlü hizmetlerin adıdır. İslam inancına göre Allah katında insanın yaptığı sâlih amellerin ve din hizmetlerinin makbul ve memdûh olmasının yolu **“ihlâs”**tan geçer. Kurtuluşu erenler inanç ve ameli hayatta yaşadıkları dini, salt Allah'a özgü kılanlardır. Bu sebeple Allah adına yapılan ibadetlerin makbul olması, her türlü riya/gösteriş ve desinler düşüncesinden uzak, salt Allah'ı razı etme hedefine odaklanmakla olur. İşte ubudiyette tevhidin esası, ihlâsa dayanır.

Çağımız bir reklâm çağıdır. Bugün her şeyin reklâmı yapılıyor. Dinimizde haram olarak kabul edilen gösteriş, salt ibadet alanıyla sınırlı kalmamış, yaptığı hizmetler de dâhil, Müslüman'ın hayatının her alanına yansıtılmıştır. İhlâslı olmayan bir faaliyette ve hizmette hayır yoktur.

O halde, itikattan ibadete, yapılan bütün amellerde, salt, Allah'ın rızası gözetilmelidir. Bu ameller yerine getirilirken çevremizdeki insanlar ne der, diye değil, Allah ne der? niyetiyle hareket edilmelidir. İşte o zaman, Yüce Allah ihlâsla yoğrulmuş dini hizmetlerimizi/çalışmalarımızı bereketlendirecek ve faaliyetlerimiz somut anlamda üretime dönüşecektir. Bu noktada Allah'ın rızasından başka bir rıza gözetilmeyen sâlih ameller, kişinin daha dünyada iken Sırat'ı geçmesine ve Cennete girmesine zemin hazırlayacaktır.

Gerek erkek, gerekse kadın, ahlaki değerlere ne kadar sahip çıkarsa, aile müessesesine ne kadar önem verirler ve bunu yaşatmaya çalışırlarsa, fuhuştan, zinadan, bütün gayr-i meşru ilişkilerden ne kadar uzak dururlarsa, o kadar sağlam bir aile yapısı kurulur.

Ailenin oluşması için Kur'an-ı Kerim evliliğe teşvik etmekte, hatta sadece maddi durumu iyi olanların değil, maddi durumu elverişli olmayanların da evlendirilmesini istemektedir. Bir ayette bu hususa şöyle işaret edilmektedir.

“Sizden bekâr olanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden durumu uygun olanları evlendirin. Eğer bunlar yoksul iseler, Allah onları lütfuyla zenginleştirir. Allah lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.” (Nûr, 32)

Ayette bildirildiği üzere, akrabalarımız ile toplum içinde birlikte yaşadığımız diğer insanlardan maddi olumsuzluklar sonucu aile yuvası kuramayanlara yardımcı olmak ve

onları aile yuvasına kavuşturmak Yüce Rabbimizin bizlerden isteğidir.

Sevgili Peygamberimiz de hadislerinde bizleri evliliğe teşvik etmektedir. **“Sizden kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek gözü (haramdan) men eder, iffet ve namusu muhafaza eder”;** **“Evlenmek benim sünnetimdir. Benim sünnetimi yerine getirmeyen benden değildir. Evlenin! Zira ben, diğer ümmetlere sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim”**

İmam-ı Âzam Ebû Hanife de **“nikâhla meşgul olmak nafîle ibadetle meşgul olmaktan daha faziletlidir.”** buyurmuştur...

Öncelikle aile yuvasını meşru yollardan kurma çabası içerisinde olmalıyız. Unutmayalım ki, meşru nikâh olmadan gayri meşru yollarla kurulmuş birlikteliğe aile dememiz mümkün değildir.

Meşru olmayan yollarla bir araya gelen insanların oluşturduğu topluluklar aile olarak isimlendirilemez.

Çünkü bu çeşit birlikteliğin temelinde nikâh değil, iffetsizlik vardır. İslâm, iffetsizlik sayılan zina, fuhuş ve her türlü gayr-i meşru ilişkiyi haram kılmış ve şiddetle yasaklamıştır. Kur'an'da şöyle buyruluyor: **“Zina'ya yaklaşmayın. Çünkü o, son derece çirkin bir iştir ve çok kötü bir yoldur.”** (İsrâ,32) Bu ayet bırakın zina yapmayı, zinaya yaklaşılmasını dahi istememektedir. Çünkü zina yapmak ne kadar tehlikeli ise, zinaya götürecek işlerle meşgul olmak da o kadar tehlikeli ve yasaktır.

Mutlu bir evliliğin kurulmasının bir şartı da evliliğin zorlaştırılmaması, aksine kolaylaştırılmasıdır. Evlilik esnasında yapılması talep edilen lüks harcamalar israf boyutlarını aşmakta ve taraflara ağır külfetler getirmektedir. İslâm, her hususta olduğu gibi evlilik esnasında da mutedil davranmayı, insanları maddi ve manevi sıkıntıya sokan davranışlardan kaçınmayı istemektedir. Zor ve külfetli evlilikler hayır ve mutluluk getirmemekte, tam aksine eşler arasında geçimsizliğe

İSLÂM'DA AİLENİN ÖNEMİ VE EŞ SEÇİMİNDE ÖNE ÇIKAN HUSUSLARLA İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

İnsanlar cemiyet halinde yaşamak mecburiyetindedir. Bu cemiyetin en küçük birimi **“aile”**dir. Ailenin mutlu ve huzurlu olması, toplumun da huzurlu olmasının nedenlerindedir. Huzurlu bir hayat yaşamak ve toplumsal mutluluğumuzu devam ettirmek istiyorsak **aile kurumuna** önem vermek mecburiyetindeyiz.

Aile, toplumun temel taşıdır. Binanın temel taşları yerinden oynatıldığında, binanın ayakta kalması mümkün olmadığı gibi, ailenin temel taşları da yerinden oynatıldığında, o ailenin ayakta kalması mümkün olmaz. Ayakta kalsa bile, esas fonksiyonlarını yerine getiremez. Bu nedenle İslâm, aileye çok önem vermiştir. Ailenin temeli sağlam olmalıdır.

Prof. Dr. H. İbrahim ACAR

(Bursa) Uludağ Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

neden olmaktadır. Oysaki hayatımızın her safhasında örnek aldığımız Hz. Peygamber, hem kendi hem de kızlarının düğünlerinde mütevazı davranmıştır.

Hız. Peygamber iyi insan ve iyi birer müslüman olmamızı istemiş ve bununla ilgili şu tavsiyede bulunmuştur: "Kişi evlendiği zaman dinin yarısını korumuş olur. Geriye kalan yarısı için de Allah'a karşı gelmekten sakınsın" Bir başka hadisinde de şöyle buyurmuştur: "Allah kime dindar bir kadınla evlenmeyi nasip ederse, ona bu şekilde dininin yarısında yardım etmiş olur. Geriye kalan yarısında da Allah'a karşı gelmekten sakınsın" (Suyuti, Camius Sağır, 2/932)

Hız. Peygamber bu ifadeleri ile aile yuvasını kurmanın, iyi müslüman olmanın en önemli şartlarından olduğunu ifade etmektedir. Bu konuda dikkate alınması gereken ölçü yine peygamber tarafından şu şekilde verilmektedir: "Dinini ve

ahlakını beğendiğiniz bir kimse size dünür olarak gelirse kızınızı ona nikâhlayın. Böyle yapmazsanız, yüzünde fitne ve bozgunculuk olacaktır." Ey Allah'ın Rasûlü! "Eğer o kimsede mal ve denklik olarak bir eksiklik olursa ne olacak? Dediler. Üç defa buyurdular ki, "Dinini ve ahlakını beğendiğiniz size gelirse kızınızı onunla mutlaka nikâhlayın."

Hız. Peygamber kadınlarla zenginlik, mal, güzellik ve soyu gibi çeşitli meziyetler sebebiyle evlenilebileceğini ancak gerçek mutluluk için dindar olanın tercih edilmesi gerektiğini ve dünyada salih kadından daha değerli bir varlığın bulunmadığını söylemiştir. (İbn Mace, Nikah, 5.)

Diğer taraftan Hız. Peygamber kadınlara da dindar bir erkek bulduklarında onlarla evlenmeyi tavsiye etmektedir. Zira dindar erkek Allah'ın emirlerini ve Hız. Peygamber'in şu şekilde tavsiyesini dikkate alır: "Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı

olandır. Aileme karşı en hayırlı olan da benim."

Dindar olanın tercih edilmesi, mal, soy ve güzelliğin önemsiz olduğu sonucunu doğurmaz. Ancak dindarlık önemli bir önceliğe sahiptir. Dindarlık göz ardı edilerek sadece cinsellik, tensel güzellik veya mal gibi geçici özellikler üzerine bina edilen evlilikler, bu vasıfların bir gün kaybolmasıyla sarsıntıya uğrayabilir. Menfaatler azaldığında, güzellik kaybolduğunda evlilik bir anda sona erebilir. Sadece bedensel veya maddi tatmin peşinde koşan bir insanın evlendiği eşiyile olabilmesi mümkün değildir. Buna mukabil manevi değerler ve güzel ahlak üzerine kurulan evliliklerin uzun ömürlü olacağı söylenebilir. Evlenilecek kadında diğer vasıflardan önce dindarlık vasfının aranması müstehap kabul edilmiştir. Erkek, kadının güzelliğine, zenginliğine, makam ve mevkisine değil, ahlakının güzelliğine, dindarlığına, İslâm anlayışına bakmalıdır. Kişi, dindar-

lık vasfıyla diğer vasıflar arasında tercih yapmak durumunda kaldığında, dindarlık vasfını tercih etmelidir. Sadece güzellik veya zenginlik ya da sadece asalet vasfı dikkate alınmamalıdır. Nitekim Hız. Peygamber bir hadisinde "Kadınlarla (sırf) güzellikleri için evlenmeyiniz. Olabilir ki güzellikleri (böbürlenmeleri ve kibirlenmeleri sebebiyle) onları helake sürükleyebilir. Onlarla (sırf) malları için de evlenmeyiniz. Umulur ki malları aşırı davranmalarına sebep olabilir. Ancak dindarlıkları sebebiyle onlarla evlenin. Şüphesiz, burnu kesik, kulağı delik fakat dindar siyah bir cariye (dindar olmayan) hür bir kadından daha üstündür." (İbn Mace, Nikah, 6) buyurmuştur.

Bir başka hadiste ifade edildiğine göre Hız. Peygamber "Hadra-i Dimen'den sakının " deyince sahabeler, Hadra-i Dimen nedir Ya Resulellah? diye sordular. Bunun üzerine "Kötü muhitte yetişen güzel kadın" cevabını vermiştir (Acluni, 1351:1,272). Bu ifadesinde Hız. Peygamber, İslâm ahlakından uzak

yetistirilen güzel kadından sakınılması gerektiğine işaret etmektedir.

Aslında güzellik, her şeyde aranan vasıflardan biridir. Özellikle hayat arkadaşlığında daha çok önem kazanır. Evlilik süresince eşler arasında sevgi ve muhabbetin oluşmasına vesile olur. Fakat eşler arasında muhabbeti sağlamadaki rolü geçicidir. Çünkü güzellik, bir gün yok olup gidebilir. Keza mal da aynı şekilde geçici olabilir. Malı için evlenilen kadının çeşitli sebeplerle fakir düşmesi halinde, tercih edilme sebebi olan malın kaybolmasıyla evlilik hayatı sıkıntıya girebilir. Soy ve asalet gelince, her ne kadar evlenilecek eşin asil ve şerefli bir aileden olması memnuniyet verici bir durum ise de, evliliğin huzur ve sükûn içinde devamını sağlamak için yeterli bir vasıf değildir. Buna mukabil dindarlık, her zaman ve her mekânda geçerli olan ve insanı kulluk çizgisinde tutabilen, dolayısıyla da eşlerin hayatta karşılaşacakları her türlü sıkıntıları metanet ve sabırla karşılamalarında en büyük

dayanakları olacaktır. Diğer vasıflardan hiçbiri dindarlık, vasfı gibi aileyi ayakta tutabilecek özelliğe sahip değildir.

Günümüzde erkekler, evlenecekleri kadında daha ziyade güzellik, zenginlik, iyi bir kariyer ve asalet gibi vasıflar aramaktadır. Bunlar önemli kriterler olarak kabul edilmektedir. Kadınların dini ve ahlaki durumlarına pek bakılmamaktadır. Hâlbuki asıl olan kadında dindarlık vasfının aranmasıdır. Tercih esnasında öne çıkan özellikler kişiden kişiye değişse bile, dindarlık şartının en az tercih edilen özellik olduğunu görebilmekteyiz. Bu durum, her geçen gün İslâm aile düzenini temelden sarsmaktadır. İslâmi yarıntı zaafa uğramaktadır. Genç kızlarımız daha çok tercih edileceklerini düşündükleri hususlarda kendilerini geliştirmeye çalışmakta, İslâmi konuları ihmal etmektedirler. Oysa erkekler tercihleri esnasında İslâmi kriterlere önem verecek olsalar kızlar da bu çerçevede kendilerini geliştirmeye gayret edeceklerdir.

Yalnız Düşüncelere Baskı Yapmıyoruz...

Profesyonel Çözümler

4RENK
DİJİTAL BASKI MERKEZİ

Dijital Baskı

Kitap Baskı

Renk Ayırım

Ofset Baskı

Promosyon

FURKAN OFSET

İşinize Renk Katar...

www.dortrenk.com.tr

Selamet Mh. Dr. Sadık Ahmet Cd. Sütçüoğlu Sit. No: 29/21 Osmangazi - BURSA
0224 272 16 76 0224 272 16 78 www.dort-renk.com ee@dort-renk.com

T.C. MEB ÖZEL
LİDER SANCAK
YÜKSEK ÖĞRENİM ÖĞRENCİ YURTLARI

BURSA KIZ ÖĞRENCİ YURDU

Tel: 0 (224) 251 00 41
Adres: Dumlupınar Mah.
Gökova Cad. No:19/B, Görükle
Nilüfer / BURSA

BURSA ERKEK ÖĞRENCİ YURDU

Tel: 0 (224) 252 49 49
Adres: Kırcaali Mah.
Şirin Sk. No:8
Osmangazi / BURSA

KONYA ERKEK ÖĞRENCİ YURDU

Tel: 0 (332) 350 50 36
Adres: Abdulaziz Mah.
Nasreddin H. Sk. No:15
Meram / KONYA

KONYA KIZ ÖĞRENCİ YURDU

Tel: 0 (332) 351 33 43
Adres: Beyazıt Mah.
Oya. Sk. No:6
Selçuklu / KONYA

SANCAK GENEL MERKEZİ

Tel: 0 (224) 223 2 223
Adres: Üçevler Mah.
Burçak.Sk. No:6 K:3
Nilüfer / BURSA

ANKARA ERKEK ÖĞRENCİ YURDU

Tel: 0 (312) 220 10 07
Adres: Oğuzlar Mah.
1395. Sk. No:28
Balgat / ANKARA

KALİTE VE HUZURUN ADRESİ

www.sancakegitim.com

İMANI MUHAFAZA EDEN VE GÜÇLENDİREN SALİH AMELLERDİR

“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” (5) âyet-i kerimesinin de açıkça ifade ettiği üzere insanın yaratılış gayesi Allah’a kulluktur. Allah’a kulluğun ilk adımı da elbette ki **imandır**. Müslümanın kalbindeki iman ise soyuttur. Bu soyut imanı ayakta tutan, muhafaza eden ve güçlendiren şey ise **salih ameldir**. Allah’ın rızasına uygun ve Allah katında bir değeri olan her türlü amel **salih ameldir**. Salih amel ibadet ve muamelat olmak üzere iki kısımdan oluşur. İbadet insan ile Allah arasındaki ilişkileri düzenler; namaz, oruç, zekât ve haccı kapsar. Muamelat ise insan ile insan ve insan ile toplum arasındaki ilişkileri düzenler ve ibadetler dışındaki her türlü ameli kapsar. Mesela Kur’ân’da zikredilen haramlar, aile hayatına, ekonomiye, ticarete, hukuka ve âdab-ı muâşerata dair ilke ve prensipler muamelatın konusudur. *“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının, O’na yaklaşmaya vesile arayın ve O’nun yolunda ci-*

had edin ki kurtuluşa eresiniz.” (6) âyetinde Allah, kendisine ulaşmamız ve yakınlaşmamız için vesileler aramamızı emreder. İşte inananları Allah’a yaklaştıracak bu vesileler salih amellerdir.

Bozkurt’un da dediği gibi *“İman, kâinatı aydınlatan ve ona mânâ kazandıran bir sirac’un nûrdur. Ve dünya ve ahirette de iki cennetin tek vesilesidir. Ve insanın dünyada en önemli vazifesi, Allah’a (cc) iman etmek, O’nu düşünmek ve zikretmektir. İşte iman böyle ehemmiyetlidir ve imanı muhafaza etmek, geliştirmek, bu nokta-i nazardan hayatiyet arz eder. (7) Din üç esas üzerinde durur. Bunlar iman, ibadet ve muamelattır. Kur’ân’da bahsi geçen ibadet de muamelat da imanı tamamlama ciheti ile tevhidin bir cüz’üdür ki; o da bizi Kur’ân’ın ille-i gayesi olan tevhide götürür. İbadet ve muamelat dediğimiz amel olmadan imanı muhafaza etmek imkânsız olduğundan Kur’ân onlarca defa ‘amenû ve amilu’s-sâlihât/iman edip salih amel işleyenler’ sırrına parmak basmıştır.”*(8)

HER TÜRLÜ İYİ AMELİN BESLENDİĞİ YER İMANDIR

Salih amel ile iman arasında çok yakın bir ilişki vardır. Bir amelin

salih amel olabilmesi için imana bağlı olarak yapılması gerekir. Çünkü her türlü iyi amelin ve güzel ahlak örneği olabilecek fiil ve davranışların beslendiği yer imandır. Kur’ân’ın ifadesiyle *“Mü’min olarak, erkek veya kadın, her kim salih ameller işlerse, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar.”* (9) *“Şu hâlde, kim mü’min olarak bir salih amel işlerse, çalışması asla inkâr edilmez. Şüphesiz biz onu yazmaktayız.”* (10) buyruklarından anlıyoruz ki ancak ve ancak iman ehli olan insanların salih amellerinin Allah indinde bir değeri vardır. Aksi takdirde iman etmeyen bir insan insanlığın yararına ne kadar faydalı bir iş yapmış olursa olsun; *“İnkâr edenler ve Allah yolundan alıkoyanlar var ya; işte, Allah onların bütün amellerini boşa çıkarmıştır.”* (11) âyet-i celilesine göre o işleri dünyaya namına kendisine çok şeyler kazandırsa da âhiret namına o kişiye hiç bir şey kazandırmayacaktır.

Yukarıdaki âyetler açıkça ortaya koymaktadır ki Allah imansız ameli asla kabul etmemektedir. Fakat amelsiz iman olabilir. İmam-ı Âzâm Ebû Hanife’nin de dediği gibi *“Mü’min, imanı terk etmediği müddetçe, bütün günahları da işlese kâfir olmaz; ancak günahkâr ve fâsık olur.*

İMAN-SALİH AMEL İLİŞKİSİ

Akın KARADENİZ

TÜDEF (Tüm Din Eğitimcileri Federasyonu)
Genel Başkanı

“Şüphesiz, iman edip, salih amel işleyenler var ya; işte onlar yaratılmışların en hayırlısıdır.” (1) *“Asr’a yemin olsun ki hiç şüphesiz insan hüsrandır. Ancak iman edip salih amel işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna.”*(2) *“İman edip sâlih amel işleyenler için, içinden ırmaklar akan cennetler olduğunu müjdele!”* (3) gibi birçok âyette ‘iman edip, salih amel işleyenler’ ifadesi geçmektedir. **İman ve salih amel ifadesi, Kur’ân’da 52 âyette birlikte zikredilmiştir.** *“İman edip salih ameller işleyenlere; Allah’a karşı gelmekten sakındıkları, iman ettikleri ve salih amel işledikleri, sonra Allah’a karşı gelmekten sakındıkları ve iman ettikleri, sonra yine Allah’a karşı gelmekten sakındıkları ve iyilik ettikleri takdirde, daha önce tatmış olduklarından dolayı bir günah yoktur. Allah, iyilik edenleri sever.”* (4) âyetinde ise önemine binaen iman ve salih amel ifadeleri birlikte ikişer defa geçmiştir.

**Bir damla bile olsa bir ‘İYİLİĞİ’ küçümseme.
Zira her bir damla, bir okyanus olma potansiyeli taşır. Yeter ki şuurlu yapılsın,
karşılıksız ve ‘ALLAH RIZASI’ için olsun.**

Keza mümin ret ve inkâr etmeksizin bir farızaı terk edince günahkâr olarak isimlendirilir. Eğer farızaı inkâr ederek terk ederse, o zaman inkârından dolayı küfürle müsemma olunur” (12) İmansız amel kendisine elektrik ulaşmayan bir ampule benzer. O ampul Allah katında sıradan bir cam parçasından ibarettir. Nasıl ki elektriği olmayan ampulün bulunduğu oda karanlığa mahkûm olur; aynen öyle de ameli olmayan müminin gönül dünyası da zamanla karanlığa mahkûm olur. Çünkü insanın ruhunu aydınlatacak olan salih ameller ancak ve ancak iman ile parıldar ve açığa çıkar. Ayrıca amelsiz iman her an tehlike altındadır. Çünkü imanı koruyan ve güçlendiren şey salih ameldir. Dolayısıyla salih ameli olmayan kişilerin imanları zamanla zayıflar. İmanları zayıflayan insanların Şeytan ve Hizbûş Şeytan’ın telkinleri ve vesveseleri karşısında zamanla mukavemeti kırılır ve bunun neticesinde de çok daha kolay günahlara sürüklenir.

DİN SADECE İBADETLERE İNDİRGENEMEZ

Maalesef bazı müfessirler Kur’ân’daki salih amel ifadesiyle ibadetlerin kastedildiğini bazı müfessirler ise salih amel ile namazın kastedildiğini ifade ederek bu önemli Kur’âni kavramın manasını

daraltmışlardır. Müslüman dini sadece ibadetlerden ibaret görmemelidir ve kişinin Müslümanlığı sadece camide kalmamalıdır. Bir kişi gece sabahlara kadar namaz kılsa, gündüzleri oruçla geçirse, ağzından evrad-ü ezkarı düşürmese komşusunun bundan haberi olmaz. Haberi olsa bile bunun komşusu açısından pek bir önemi yoktur. Elbette ki farz ibadetleri yerine getirmede Müslüman hassas olmalıdır ve farz ibadetlerden asla taviz vermemelidir. Ancak ibadetlerde gösterdiği hassasiyeti kul hakkına, hakka, hukuka riayet etmede ve Allah’ın yasakladığı şeylerden şiddetle uzak durmada gösteremeyen Müslümanın Allah indinde değeri düşecektir. Şüphesiz ki bir kişinin toplum içerisinde sevilen sayılan itibar sahibi bir kişi olması için sadece ibadetlerindeki hassasiyeti yeterli değildir. İşte bu noktada kişinin insan ilişkileri açısından son derece önemli olan nezaket, nezahet, nezafet, empati yapabilme, sözü, özü ve işi doğru bir kişi olabilme, güvenilir olabileme gibi ahlaki vasıfları da taşıması gerekir. Müslüman unutmamalıdır ki namaz kılmak, oruç tutmak ne kadar salih amel ise faizden, kumardan, zinadan şiddetle kaçınmak; adaletli, merhametli, doğru sözlü olmak; yardımsever, cömert, hoşgörülü, güler yüzlü ve affedici olmak da o kadar salih ameldir.

KUR’ÂN’DAN SALİH AMELLER

Cenab-ı Hakk Kur’ân’da “iyilik, yüzlerinizi doğu ve batı taraflarına çevirmeniz (den ibaret) değildir. Asıl iyilik, Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, kitap ve peygamberlere iman edenlerin; mala olan sevgilerine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, (ihtiyacından dolayı) isteyene ve (özgürlükleri için) kölelere verenlerin; namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren, antlaşma yaptıklarında sözlerini yerine getirenlerin ve zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip) sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah’a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir. (13) “Hani, biz İsrailoğulları’ndan, “Allah’tan başkasına ibadet etmeyeceksiniz, anne babaya, yakınlarla, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz, herkese güzel sözler söyleyeceksiniz, namazı kılacaksınız, zekâtı vereceksiniz” diye söz almıştık. Sonra pek azınız hariç, yüz çevirerek sözünüzden döndünüz.” (14) “Allah’ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. On-

lar için Allah’tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et, (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.” (15) gibi birçok âyet-i kerimede biz kulları için salih amellerden bir derleme yapmıştır.

HADİSLERDEN SALİH AMELLER

Bazı sahih hadislerde geçen “faziletli amel”, “sadaka” vb. ifadelerle Hz. Peygamber salih amelleri kastetmiştir. Allah Resûlü insanlara güzel söz söylemenin salih amel olduğunu (16), insanlara tebessüm etmenin, birinin eşyasını taşımada yardımcı olmanın, ihtiyacı olana yol göstermenin salih amel olduğunu (17), affedici olmanın ve insanların kusurlarını örtmenin salih amel olduğunu (18), komşuya iyilik etmenin salih amel olduğunu (19), insanlar arasında selamı yaygınlaştırmanın salih amel olduğunu (20), insanların ve hayvanların yararlanması için ağaç dikmenin ve tohum ekmenin salih amel olduğunu (21) vb daha burada ifade etmediğimiz birçok güzel hasletin yine salih amel olduğunu hadis-i şeriflerinde beyan etmiştir.

EMROLUNDUĞUN GİBİ İSTİKAMET ÜZERE OL

Netice itibariyle “Öyle ise emrolunduğun gibi istikamet üzere ol. Beraberindeki tövbe edenler de istikamet üzere olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz O, yaptıklarınızı hakkıyla görür.” (22) âyetindeki “emrolunduğun gibi istikamet üzere ol” emrine hakkıyla riayet edenlerden yani yalnızca Hakk’a tabi olup, hak ve adalet ölçülerine hassasiyetle uyanlardan olabilmek için imanımızı salih amellerle taçlandırmalıyız. İstikamet üzere olmak demek, aşırılıklardan uzak durarak Allah’ın rızasına uygun yaşamak; adaletli, dosdoğru, dürüst, merhametli, sabırlı, kul hakkına karşı son derece hassas, tartıda ve ölçüde son derece titiz olabilmek demektir. Bozkurt’un da dediği gibi “İmanı muhafaza etmenin ve güçlendirmenin iki şartı vardır. İbadet-ü taat ile imanı desteklerken günahlardan şiddetle içtinap ederek imanı korumak gerekir. Günahlardan içtinap sadece imanı muhafaza etmekle kalmaz, insanı ferdi ve içtimai hayatında namuslu, şerefli, haysiyetli ve itibarlı kılar. Ve böylece insan hem Allah’ın (cc), hem

kullarının güven ve itimadını kazanmış olur.”(23) “Mallar ve evlatlar, dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak salih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır.” (24) âyeti de açıkça ifade ediyor ki; Müslümanların âhiret için yapacağı en büyük yatırım elbette ki imanın bir semeresi ve bir meyvesi olan salih amellerdir.

Dipnotlar:

1. Beyyine Süresi; 98/7
2. Asr Süresi; 103/1-3
3. Bakara Süresi; 2/25
4. Mâide Süresi; 5/93
5. Zâriyât Süresi; 51/56
6. Mâide Süresi; 5/35
7. M. İlyas Bozkurt, Mukaddime, s.103
8. M. İlyas Bozkurt, Mukaddime, s.248
9. Nisa Süresi; 4/124
10. Enbiyâ Süresi; 21/94
11. Muhammed Süresi; 47/1
12. İmam-ı Âzâm, el-âlim ve’l-müteallim, s: 20
13. Bakara Süresi; 2/177
14. Bakara Süresi; 2/83
15. Âl-i İmrân Süresi; 3/159
16. Buhari, Edeb, 34
17. Tirmizî, Birr, 36
18. Buhârî, Mezâlim 3; Müslim, Birr, 72
19. Buhârî, Edeb 28; Müslim, Birr, 140-14
20. Müslim, İman, 17; Ebû Dâvûd, Edeb, 27
21. Buhari, Edeb, 27; Müslim, Müsakat, 12
22. Hûd Süresi; 11/112
23. M. İlyas Bozkurt, Mukaddime, s.317
24. Kehf Süresi; 18/46

YEŞİL BURSA SÜRÜCÜ KURSU

221 21 81

DEMİRTAŞPAŞA MH. İNÖNÜ CD. GAZCILAR İPEK BÖCEĞİ İSTASYONU KARŞISI

**BAKANLIK
ONAYLI
MODERN
ARAÇLAR
TECRÜBELİ
EĞİTMENLER
KALİTELİ
EĞİTİM**

A1 SINIFI | A2 SINIFI | B SINIFI

renkvizyon
express

YENİ YATIRIMIMIZ **HP INDIGO 5600** ile,
BASKILARIMIZ, YÜKSEK OFSET KALİTESİNDE ve DİJİTAL BASKI HIZINDA.

SUNUMLARINIZ, DOSYALARINIZ, DÜŞÜK ADETLİ, ÇOK ÇEŞİTLİ ve ACİL BASKI İŞLERİNİZ İÇİN BİZİ ARAYIN!

0224 251 04 14

Bursa'da bir ilk
dijital hızında
matbaa baskısı

www.renkvizyon.com.tr

Anadolu Mah. Karlıdağ Cd. No:32 Yıldırım / BURSA
Tel: 0 (224) 251 04 14 Fax: 0 (224) 251 04 15
info@renkvizyon.com.tr

KUTSAL TOPRAKLARDA
26 YIL

Gönlünüzdeki Hac ve Umre için bizde yeriniz hazır...

 NİLTUR

HAC ve UMRE ORGANİZASYONU

BURSA (0224) 224 95 12 İSTANBUL (0212) 635 92 62 YALOVA (0226) 813 93 65

TÜRSAB

IATA

www.niltur.com

MÜSİAD

TURKISH AIRLINES

İ N E G Ö L B E L E D İ Y E S İ

SU İLE GELEN SAĞLIK

Sugesam, modern tesislerinde yer alan saunalar, buhar odaları, terapi jakuzileri, masaj odaları, dinlenme mekanları, özel odalar, modern hamamları ve spa merkezi ile Oylat kaplıcalarının şifalı sularını sizinle buluşturuyor.

Yeşil doğasıyla, şifalı sularıyla Oylat sizleri bekliyor.

Türkiye'de süt türevli toz grubunda pazar lideri.

Suudi Arabistan'dan Nijerya'ya, Hindistan'dan Japonya'ya, Tayland'dan İran'a dünyanın 20'yi aşkın ülkesine ürünlerimizi ulaştırmanın ve Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu içerisinde yer almanın gururunu yaşıyoruz.

The market leader of
milk-based powder products need in Turkey.

We are proud of being one of Turkey's top 500 companies and exporting our products to over 20 countries such as Saudi Arabia, Nigeria, India, Japan, Thailand, Iran and many more.

YAĞSIZ SÜT TOZU • TAM YAĞLI SÜT TOZU • KAREMELİZE SÜT TOZU • VALS TİPİ SÜT TOZU • YAĞSIZ PEYNİRALTIŞUYU TOZU • PERMEAT PEYNİRALTIŞUYU TOZU • %50 DEMİNERALİZE PEYNİRALTIŞUYU TOZU • %70 DEMİNERALİZE PEYNİRALTIŞUYU TOZU • %90 DEMİNERALİZE PEYNİRALTIŞUYU TOZU • YAĞSIZ PEYNİRALTIŞUYU PROTEİN KONSANTRESİ TOZU • TATLI / EKŞİ KREMA TOZU • LAKTOZ MONOHİDRAT • YAĞSIZ YOĞURT TOZU • YAYIKALTIŞUYU TOZU • TEREYAĞI TOZU • PEYNİR TOZU • %40 YAĞLI KREMA • %60 YAĞLI KREMA • SADEYAG • TUZLU / TUZSUZ TEREYAĞI • COLD BREAK DOMATES TOZU • HOT BREAK DOMATES TOZU • MEYVE TOZLARI • KAHVE KREMASI • %78 / %17 BİTİSEL YAĞ TOZU • DÖKME KREMA (İstenilen yağ seviyesinde, karıyon ve konteyner bazında)

SKIMMED MILK POWDER • WHOLE MILK POWDER • ROLLER DRIED CARAMELISED MILK POWDER • ROLLER DRIED MILK POWDER • SKIMMED WHEY POWDER • PERMEATE WHEY POWDER • 50% DEMİNERALİZE WHEY POWDER • 70% DEMİNERALİZE WHEY POWDER • 90% DEMİNERALİZE WHEY POWDER • SKIMMED WHEY PROTEIN CONCENTRATE POWDER • SWEET / SOUR CREAM POWDER • LACTOSE MONOHYDRATE • SKIMMED YOGURT POWDER • BUTTERMILK POWDER • BUTTER POWDER • CHEESE POWDER • 40% FAT CREAM • WITH 60% FAT CREAM • BUTTEROIL • SALT / UNSALTED BUTTER • COLD BREAK TOMATO POWDER • HOT BREAK TOMATO POWDER • FRUIT POWDER • COFFEE CREAMER • 78% / 17% FAT POWDER • BULK CREAM (At the intended fat level, on the basis of truck and container)

www.enkasut.com.tr | info@enkasut.com.tr

enka
DOĞAL SÜT KEYFİ

Bu ülkenin paylaşmayı seven insanları için artık yepyeni bir katılım bankası var.

İstanbul Altunizade, Beyazıt, Eminönü, Fatih, İkitelli, Güneşli, Mecidiyeköy, Ümraniye, Üsküdar, Kadıköy, Osmanbey, Gaziosmanpaşa, Zeytinburnu Ankara Ulus, Kızılay, Ostim, Sincan, Balgat Bursa Setbaşı, Kestel Konya Būsan, Selçuklu, Mevlana Diyarbakır Kayapınar Elazığ, Gaziantep, İzmir Bornova Hatay İskenderun Aksaray, Çorum, Kayseri, Adana, Aydın, Van, Sakarya Adapazarı Kocaeli İzmit, Gebze Kahramanmaraş, Kütahya, Rize, Şanlıurfa, Antalya Çallı, Manisa, Sivas, Samsun, Malatya Afyonkarahisar, Erzincan

Ziraat Katılım

Paylaştıkça daha fazlası

0850
220
50 00

Müşteri İletişim
Merkezi

www.ziraatkatilim.com.tr

/ziraatkatilim

*Birikimlerinize bereketli kazanç
Albaraka Türk Kârlı Hesap'ta.*

**kârlı
hesap**

*Birikimlerinizi değerlendirmeniz için
tüm hassasiyetimizle yanınızdayız.
Bereketli kazanç Albaraka Türk Kârlı Hesap'ta!*

Kârlı Hesap; TL, Dolar, Euro ve Altın cinsi katılma hesabı ürünüdür.